TÁMOP-3.1.4/08/2-0083.
Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés megteremtése a Szigetvár-Dél-Zselic Többcélú Kistérségi Társulás (DDOP-3.1.2/2F projektben érintett) Közoktatási Intézményeinél

Pedagógiai diagnózis-pedagógiai tesztekkel mért eredményekre fejlesztő eljárások készítése

Dél-Zselic Zrínyi Miklós Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Bölcsőde

„Ha valakit olyannak látsz, amilyen éppen most, ezzel visszatartod őt fejlődésében. De ha olyannak látod, amilyenné lehetne, ezzel előre segíted őt életútján.”

(Goethe)

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés

2. Mérés – értékelés az oktató munkában

3. Az óvodai nevelési szakasz

4. A bevezető-kezdő szakasz

5. Az alapozó-fejlesztő szakasz

6. Sajátos nevelési igényű tanulók

7. Összegzés

1. Bevezetés

A pedagógiai mérés-értékelés az utóbbi években egyre inkább a társadalom figyelmének középpontjába került, ami a nemzetközi méréseken való szereplésünknek, az országos kompetenciamérésnek, a bevezetett kétszintű érettséginek és a kompetencia alapú oktatásnak is köszönhető.

A hazai pedagógiai értékelési gyakorlatban szemléletváltozás történik. Növekszik az igény a kimeneti szabályozást hatékonyabban támogató diagnosztikus funkció működtetésére. Az iskolai munka folyamatos fejlesztésében, megújításában kulcsszerepet tölthetnek be a pedagógiai értékelés, tesztelés diagnosztikus módszerei. A diagnosztikus értékelés a tantárgyi tanítás-tanulás, a képességfejlesztés és- fejlődés szabályozásában, a tennivalók tervezésében hatékonyan segítheti a döntéshozók, a pedagógusok munkáját.

Erősödik a szakértők által kidolgozott standardizált mérőeszközök iránti kereslet.

A Dél-Zselic Középiskola nevelési-oktatási intézményei szakmai csoportja pedagógiai műhelymunka keretében kidolgozott egy egységes kimeneti szabályozó mérőeszköz anyagot a nevelő-oktató munka átmeneti szakaszaira.

Az óvodai nevelési szakasz, az első évfolyamon kezdődő és a második évfolyam végéig tartó bevezető, a harmadik évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó kezdő, az ötödik évfolyamon kezdődő és a hatodik évfolyam végéig tartó alapozó

szakasz a hetedik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végig tartó fejlesztő szakasz, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók mérőanyagait tesszük közzé magyar nyelv és irodalom és matematika tantárgyakból.

A diagnosztikus mérőanyagok, mint a kimenet szabályozás eszköze adjon pontos információt a tanulók tudásáról, képességeiről, a pedagógusok szakmai munkája szempontjából hatékony segítséget nyújtson a tanítás és a fejlesztés tervezéséhez.

A mérőanyagokkal történő értékelés lehetőséget ad a tagintézmények tanulóinak, csoportjainak összehasonlítására.

2. Mérés-értékelés az oktató-nevelő munkában

Az értékelés során közvetlenül valamely pedagógiai jelenség vagy teljesítmény „értékét" állapítjuk meg.

Az értékelés lényege: viszonyítás a cél és a hatás között.

A pedagógiai értékelés nem más, mint a pedagógiai információk szervezett és differenciált visszajelentésének elmélete és gyakorlata. (Báthory Zoltán)

Az értékelés a nevelési módszerek közé tartozik, és külső szabályzó szerepet tölt be a személyiségfejlődésben/fejlesztésben. Az értékelés információkat ad arról, hogy mely célokat, milyen szinten sikerült elérni.

Funkciói:

- **a tanulás ösztönzése**, a tanulási teljesítmények minősítése, kategorizálása
- **a tanulók szelekciója** (évről évre haladás elbírálása), a tanulók motiválása
- **a pedagógiai folyamat közvetlen szabályozása, a tanári hatékonyság visszajelzése** a tanulás szervezésével, tervezésével kapcsolatban

- **a tantervek, tanári programok beválásának vizsgálata** az iskola pedagógiai eljárásainak hatékonysága (közvetett szabályozás)

Tyler értékelési modellje szerint a nevelésben – oktatásban három alapvető elemmel kell számolni, ezek között dinamikus kölcsönkapcsolat van.

1. **célokkal**, amelyeket a tanulóknak a nevelési-oktatási programon keresztül kell elérniük
2. **a tanulók tanulási tapasztalataival,** amelyek egyéni vagy csoportos tanulási/tanulói tevékenységből származhatnak
3. **értékeléssel**, amelynek során megállapíthatók, hogy a tanulók elérték-e a kitűzött célokat.

Pedagógiai értékelés: a visszacsatolás vagy visszajelentés pedagógiai alkalmazásával minden pedagógiai kategóriára és jelenségre kiterjedő metodikailag változatos értékelés. Az értékelés a nevelés-oktatás központi rendszerszabályzó eleme országos, helyi, iskolai szinten, valamint az osztály/tanulócsoport és az egyének szintjén is.

Az értékelés, mint külső szabályzó (például jutalmazás, büntetés) hozzájárul különböző értékek, normák, magatartásformák kialakításához, de túlhangsúlyozása a nevelésben komoly károkat okozhat. Az értékelés pozitív vagy negatív megerősítési mechanizmusokon keresztül segítheti a reális önismeret, az önértékelés és a pozitív énkép kibontakozását.

A pedagógiai értékelés, a sikerek és a kudarcok befolyásolják a tanuló és a tanulócsoport tanulási motivációit, viszonyát az

iskolához, a tantárgyakhoz, a pedagógushoz, hozzájárulnak a tanulási szokások rögzüléséhez vagy változásához, hosszabb távon hatnak a pályaválasztásra is.

Az értékelés mintát ad a gyerekeknek az önértékeléshez és mások értékeléséhez.

Értékelés típusai:

- **Formatív** (segítő, fejlesztő): a tanítás-tanulási folyamat állandó kísérője, információt ad a tanulónak, tanárnak a tanulás következő lépéseiről, s ez által ösztönözzön, az eredményes tanulást elősegítse. Alapvetően a folyamat közbeni irányítást, segítést tűzi ki célul a tanulási sikerek megerősítését, a tanulási hibák és nehézségek differenciált feltárását.
- **Szummatív** (lezáró, minősítő): szintek megállapítása, minősítés, kategorizálása a tanulónak, a tudás globális értékelése. Egy-egy nevelési-oktatási szakasz záróaktusa, célja az összegzés, a záró minősítés. A tanulókat szelektálja, szűri. Hatékonyságának alapfeltétele, hogy objektív, hiteles és megbízható adatokat nyújtson. Gyakori formája a vizsga, amely igazolhatja a végzettséget, a megfelelő képzettséget, betölthet továbbtanulási szelekciós funkciót, eszköze lehet a pályaorientációnak.
- **Diagnosztikus** (helyzetfeltáró): a tudás tartalmi és strukturális feltérképezése azzal a céllal, hogy az eredmények, hiányosságok oka feltárható legyen. A különböző pedagógiai döntések, beavatkozások, fejlesztések előtt a döntéshozók (tanárok) részletes információkat szerezzenek arról, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik a nevelés-oktatás adott szakaszát, megfelelnek-e az elvárásoknak, melyek azok a területek, ahol lemaradtak a tanulók,

ahol kiemelkedők. A diagnózis kiterjedhet értelmi képességekre, az affektív és pszichomotoros területekre egyaránt. A pedagógiai diagnózis értelmében a diagnosztizálás feladata a tanulás hatékonyságának javítása (a tanulási problémák feltárása, elemzése, értelmezése alapján), mint az objektív, megbízható minősítés módszereinek kidolgozása.

A pedagógiában a pedagógiai ismertátadási folyamat során az értékeléssel együtt diagnosztizálás is történik, vagyis a pedagógus megismeri a tanuló fejlődésmenetét, tudásszintjét, képességeit, a követelményekhez való „illeszkedést", s az attól való eltérés mértékét.

Tágabb értelemben

A pedagógiai diagnosztika a tanítási-tanulási folyamat optimalizálása érdekében szinte minden, az oktatással kapcsolatos döntés-előkészítő jellegű tevékenységet felölel, úgymint információgyűjtés és elemzés, hatékony pedagógiai eljárások, megfelelő tanulásszervezési módok kiválasztása, curriculum értékelés támogatása (Orosz 1995)

Szűkebb értelmezésben

A pedagógiai diagnosztika a tanulók egyéni diagnosztikájára koncentrál, hogy kiderítse, mi az oka az egyes gyermekeknél felmerülő tanulási kudarcoknak. Ebben a megközelítésben a

teljesítményekből a képességekre történő visszakövetkeztetés kiemelt szerepet hordoz.

A diagnosztikus tudásszintmérések és képességvizsgálatok főbb jellemzőinek összehasonlítása látható a következő táblázatban.

	Tudásszintmérés	Képességvizsgálat
A mérendő terület meghatározása	Tanterv, tananyag, tartalmak és követelmények rendszere	Képességstruktúra, műveletek és fejlettségi szintek rendszere
Feladatírás és tesztszerkesztés	A tartalmak és követelmények minél teljesebb lefedése	A műveletek és a fejlettségi szintek minél teljesebb lefedése
Értékelés, elemzés	Kritérium-vagy normaorientált, esetenként strukturális	Kritériumorientált, és strukturális és esetenként normaorientált
Forrás: Vidákovich, 2001		

A diagnosztikus értékelés eszközei:

- tesztek
- kérdőívek
- megfigyelés
- interjúk
- dokumentumelemzés, adatok elemzése

A teszt: teljesítmény vagy tulajdonság mérésére szolgáló eszköz

Feladattípusok:

a)zárt (feladatválasztó feladatok)

- Alternatív választás (igaz-hamis)
- Többszörös választás (egy jó válasz, több jó válasz, rossz válasz)
- Válaszok illeszkedése (egy az egyhez, egy a többhöz hozzárendelés)

b)Nyílt (feladatalkotó feladatok)

- Kiegészítés: verbális vagy grafikus; egy vagy több kihagyott fogalom
- Rövid válasz (Mikor volt a mohácsi csata?)
- Hosszú válasz (egy mondat vagy felsorolás)
- Esszé típusú válasz

c)Képesség-jellegű tudás mérése –képesség-specifikus, pl.

- Elemi számolás, szöveges feladatok
- Verbális kommunikáció bonyolultabb (beszédhang-differenciálás, írásmozgás koordináció stb.)
- Mutatók: sebesség és minőség

Javítás: célszerű javítókulcsot készíteni

Kérdőív

Olyan írott mérőeszköz, amely a válaszadókat kérdések vagy állítások sorával szembesíti.

Ezekre a válaszadóknak reagálniuk kell vagy válaszaik leírásával (nyitott kérdések) vagy a megfelelő válasz bejelölésével (zárt kérdések).

A mérőeszköz készítés munkamenete

- Mérendő tananyag elemzése
- Tananyag feladatokká alakítása
- Feladatok kódolása, itemezés, tesztváltozatok
- Javítókulcs elkészítése
- Mérőeszköz kipróbálása

Mérendő tananyag elemzése

- Tananyag tagolása, listázás
- A tananyagstruktúra összeállítása
- Szintek megállapítása
- Mit mérjünk, szelektálás

A tananyag feladatokká alakítás

- Feladatkijelölés
- A feleletadás módja

Kódolás, értékelés, javítókulcs

- Minden tudáselem azonosítható legyen
- Feladatot számmal jelöljük, az itemeket kisbetűvel
- Értékelő táblázat
- Kódolás mérőlapon, vagy javítókulccsal

Kódolás

- Teljes felsorolást kérő feladatok esetén
- Nem teljes felsorolás esetén

Az értékpontok meghatározása

- Egy elem = egy értékpont?
- Az elemek súlyozása
- Fontossági súly
- Szint súly
- % pont számítás

Mérőlap szerkesztés

- A feladatok száma
- Az idő tényező
- Tesztváltozatok

Mérés-metodológiai követelmények:

- **objektivitás:** tárgyilagos, szubjektivitástól mentes értékelés
- **érvényesség:** rendkívül összetett, bonyolult problémája a mérésnek
- **megbízhatóság** (reliabilitás): egy tulajdonságnak az ismételt mérése ugyanazt az eredményt adja

3. Az óvodai nevelési szakasz

3.1. Az óvoda-iskola átmenet hatékonyságának mérése

A Kt. 20/B.§(1) pontja Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi, indokolt esetben kezdeményezi a szülőnél a szakszolgálat igénybevételét.
Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat. A fejlesztési javaslatot az óvoda átadja a szülőnek.[1]

A törvény kimondja: értékelni és mérni kell. Olyan eljárásra van szükség, amelynek megvalósítása során elkerülhető a fő veszély: az óvodák iskolásítása.

Az óvodában ezek:

- DIFER - mérés

- A kompetenciaalapú óvodai programcsomag gyermekek megfigyelésén alapuló mérési és értékelési rendszere.

4-8 ÉVESEK PEDAGÓGIAI FEJLŐDÉSVIZSGÁLATA

1 A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet
A Közoktatás kézikönyve 2008/2009. tanév Pénzügyi Tájékoztató Iroda kft

Az óvodában és az általános iskola első éveiben a gyermekek fejlődése eltérő ütemű, ezért a pedagógus egyik legfontosabb feladata az, hogy felmérje a különböző készségek és képességek szintjét, és az egyéni igényeknek megfelelően végezze a fejlesztő munkát.

Az óvodában és az iskolában a gyerekek készségeinek, képességeinek fejlesztése csak úgy lehet igazán hatékony, ha időről-időre megvizsgáljuk azok aktuális állapotát, és a helyzetelemzés eredményeinek megfelelően folytatjuk a napi munkát.

A fejlesztés - mérés-visszacsatolás egy ismétlődő körfolyamat, melynek eredményeként a gyermek ismeretei bővülnek, tudása gyarapszik.

Sok esetben a kiindulópontot kell felmérnünk ahhoz, hogy a fejlesztést meg tudjuk tervezni, tehát a mérés megelőzheti a fejlesztést.

Minél pontosabban tudjuk meghatározni a hiányosságokat, annál hatékonyabb lehet az egyéni fejlesztés. Az így kapott eredmények segítségével minden gyermeknél arra lehet koncentrálni, amire a leginkább szükséges.

Ebben a folyamatban kulcsfontosságú a jó minőségű és az adott mérési célnak megfelelő mérőeszköz használata.

3.2. Az iskolába lépő gyermek indulási helyzetének megismerése: DIFER

A korosztályra jellemző, hogy rövid idő alatt gyors, illetve lassú ütemű fejlődési szakaszok váltják egymást, sokszor egy-két hét

leforgása alatt hihetetlen változás következik be, akár ugrásszerű fejlődés is mutatkozhat az egyes gyerekeknél. [2]

Ezért a képességek állapotának feltérképezése az iskolai munka megkezdése előtt, majd a fejlődésmenet követése a továbbiakban az egyik legfontosabb feladat. Az oktatásirányítás az elmúlt években erőfeszítéseket tett azért, hogy szakszerű, tudományos kutatás során kimunkált mérési anyaggal eszközt adjon a tanítók kezébe a képességek vizsgálatához az iskolakezdés idején, illetve az első években.

A Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer (DIFER) *(Fazekasné–Józsa–Nagy– Vidákovich, 2002a)* arra a korábbi felismerésre épül *(Nagy, 1986)*, hogy rendkívül jelentős fejlettségbeli különbségek tapasztalhatók iskolába lépéskor az azonos életkorú gyerekek között.

Ennek okai a következők *(Nagy, 2000)*:

- a tanulás teljesen egyéni, az adott személyre jellemző folyamat;
- következésképpen a személyiség és azon belül a különféle képességek fejlődése jelentős egyéni eltéréseket mutathat;
- a tanulási eredményességért igen összetett képességek, az úgynevezett kritikus kognitív képességek fejlettsége a felelős;
- a kritikus kognitív képességek optimális szintű kifejlettségének útja több éven át tartó folyamat, mely – a fentiekből

[2] Az óvoda és az iskola közötti átmenet problémáinak oldása:O.F.I .1051 Budapest, Dorottya u. 8.

következően – nem egyszerre, csak közel ugyanabban az életkorban következik be az egyes gyerekek esetében.

„A fejlettségbeli különbségek hatéves korban ötévnyi, vagyis a szellemileg ép gyermekek között vannak, akik három és félévesek, illetve a nyolc és félévesek átlagos fejlettségének megfelelő szinten kezdik meg iskolai tanulmányaikat. Ez a különbség tizenhat éves korig duplájára növekszik." *(Fazekasné–Józsa–Nagy–Vidákovich, 2002b)* Az országosan elvégzett diagnosztikus fejlődésvizsgálat célja összehasonlítható mérési eredmény regisztrálása volt általánosan elterjedt eszköz segítségével. A kidolgozott vizsgálati rendszer a 4–9 éves korosztály fejlettségi színvonaláról ad képet a differenciált fejlesztés tervezése érdekében. (Ma minden általános iskola rendelkezik ezzel a mérőeszközzel és a felhasználásához szükséges útmutatóval.)

A mérőanyag jellemzői. A DIFER mérési anyaga alapos és személyre szóló tájékoztatást adhat az iskolába lépő gyermek felkészültségéről:

- tesztek elemzéséből a tanító részletes információkat kaphat a tanuláshoz szükséges képességek fejlettségéről, illetve hiányáról.
- Az értékelésre szolgáló eszközök alkalmazására vonatkozó utasítások segítséget nyújtanak a tanítóknak a mérőanyag szakszerű felhasználásához.

- A mérőanyag tartalma segíti a gyermek azon képességeinek diagnosztizálását, amelyek az iskolakezdés szempontjából alapvetőnek tekinthetők.
- Figyelembe veszi a kisgyermek életkori jellemzőit.
- Szövegezése informatív, megfogalmazása jól érthető, világos.
- Ábrasora segíti a megértést és a feladat megoldását.

A DIFER mérőanyagának kipróbálására sor került országos szinten. Az eredmények részletes elemzése, melyet minden intézmény kézhez kapott, többek között rámutatott az egyes területeken a fejlettségbeli különbségekre is *(Fazekasné– Józsa–Nagy–Vidákovich, 2002b)*. Természetesen itt nem térhetünk ki valamennyi vizsgált terület mérési tanulságainak áttekintésére, de példaképpen érdemes – témánk kapcsán – felidézni néhány igen figyelemreméltó adatot.

Elemi számolási készség. Az elemi számolási készség az óvodás- és kisiskoláskor egyik legalapvetőbb készsége. Ez az iskolakezdéskor a gyermekek közel fele esetében olyan fejlett, hogy lehetővé teszi a sikeres iskolai matematikatanulást. 30 százalékuk azonban további igen komoly fejlesztésre szorul. Kudarcokkal kell megküzdenie a fennmaradó 20 százaléknak, hátrányuk nagy valószínűséggel tovább növekszik, behozhatatlan mértékűvé válhat. Esetükben indokolt még egy évet az óvodában tölteni, de természetesen csak abban az esetben, ha a problémát az iskola elkezdése előtt – nagycsoportban – felismerik (mérés). Az iskolapadból „visszaküldeni" az óvodába a gyermeket gyógyíthatatlan kudarcot jelentene.

Relációszókincs. A relációszókincs szavai térbeli, időbeli, mennyiségi, hasonlósági, cselekvési viszonyokat fejeznek ki.

„Sajnos az iskolába lépők és az első két évfolyamra járók jelentős hányada különösen az időt kifejező és a mennyiségi relációszókincs esetében súlyos problémákkal szembesül, ezért iskolai eredményességét tekintve hátrányos helyzetbe kerül, amit a mai pedagógiai kultúrával később szinte lehetetlen leküzdeni." – olvasható a 2002-es DIFER mérési eredményeinek elemzésében *(Fazekasné–Józsa–Nagy–Vidákovich, 2002b),* majd a gondolatmenet a továbbiakban így folytatódik: „A nagycsoportosok, vagyis az iskolába lépő gyerekek közel fele hiányos relációszókinccsel kezdi meg tanulmányait. A legnagyobb probléma ebből származik. Ők azok, akik nyelvileg éretlenül szembesülnek az iskola anyanyelvi szintjével, akik közül a legkevésbé fejlettek iskolai eredményességüket tekintve életre szólóan lemaradhatnak a többiektől." A megállapítás összecseng saját kutatási tapasztalatunkkal is, mely szerint a gyenge beszédértés, a szegényes szókincs, a beszéd útján szerzett élmények – mint például a mese – hiánya nehezen behozható hátrányt jelent a kisiskolás életében.

Az írásmozgás koordinációja. Az írásmozgás-koordináció megfelelő fejlettsége az eredményes írástanulás alapvető feltétele. A finommozgás kialakulásának akkor jön el az ideje, amikor a fiziológiai fejlődés során a csontok, az izmok és idegrostok erre alkalmassá válnak. Ez azonban az iskolakezdéshez képest későbbi életkorban, legkorábban nyolcévesen várható. Ennek ellenére – a fejlődés ütemét figyelmen kívül hagyva – már az első osztály tanév

eleji munkájában írástevékenységre késztetik a gyereket, ezért a betűírásban eleve kudarcra ítélt a hatéves kisiskolás. „Az első osztályba lépők (a nagycsoportot végzők) mindössze 6 százaléka rendelkezik optimális fejlettségű írásmozgás-koordinációval és 29 százaléka pedig jó eséllyel fejleszthető. Ez azt jelenti, hogy hozzávetőleg 35 százalékuk alkalmas a kudarcmentes írástanulásra." *(Fazekasné–Józsa–Nagy–Vidákovich, 2002b).* A többieket olyan feladatok végrehajtására kényszerítik, amelyeknek nincsenek meg a fejlődésbeli feltételei.

A DIFER segítségével végzett országos vizsgálat összefoglaló képet ad arról, hogy az elemi alapkészségek milyen fejlődési, érési folyamatot mutatnak az iskolai évek megkezdése előtt és az iskolai bevezető szakasz végén. Figyelemreméltó a fejlődés ugrásszerűsége, valamint üteme az egyes életkorokban. A folyamat jelentős része óvodáskorban lezajlik. Első évfolyamon a fejlődés üteme egy kicsit lassúbbá válik, majd a további években a változást megjelenítő görbe ellaposodik. Vannak olyan tanulók, akiknél az alapkészségek fejlődése problematikus, megreked már az iskolába járás korai éveiben.

3.3. A kompetenciaalapú óvodai programcsomag gyermekek megfigyelésén

alapuló mérési és értékelési rendszere

A kompetencia alapú óvodai programcsomag értékrendje összhangban van az Óvodai nevelés országos alapprogramjában foglaltakkal, azzal az óvoda- és gyerekképpel, azokkal az

eljárásokkal, amelyek abban vannak kifejtve. A kompetenciákon alapuló nevelés – és a gyerekek fejlődésének ehhez szorosan kapcsolható nyomon követése – éppen hogy megerősíteni kívánja azt, hogy minden gyermek „más", hogy minden gyermek saját kompetenciákkal rendelkezik, hogy ezért minden gyermek fejlődését elsősorban saját magához kell mérni, és ily módon másért és másként kell értékelni

A gyermek fejlődésének nyomon követése:

Ahhoz, hogy tudjuk, mely területen kell fejlődnie a gyereknek, meg kell őt ismerni. A gyerek egyéniségét igazán figyelembe vevő pedagógus tudja, hogy az óvodás gyerek folyamatosan érik, változik, többnyire „magától" is fejlődik.

Ez a rendszer folyamatos mérést kíván meg, pontosabban azt kívánja, hogy ne kampányszerűen mérjünk, mintegy bizonyos időközönként letudva azt.

Azt is magában hordozza ez a szemlélet, hogy minden területet meg kell ismerni, azaz mérni és értékelni. Mindent mérni kell – azaz értelmezésünk szerint mindent meg kell ismerni –, azt is szükséges hangsúlyozni, hogy **sohasem szabad egyszerre mindent mérni**. A folyamatosság tehát nemcsak azt jelenti, hogy többször, hanem azt is, hogy apró részletekben egyszerre csak egy pici területet célozzunk meg.

A megfigyelési szempontokat *bármikor* felhasználhatjuk, a nap bármely szakában, akár pici cédulákra fel-felírogatva az észrevételeket. A cél az, hogy minél több ismeretet kapjunk a gyerekről, mindezt minél több természetes élethelyzetből merítve.

A mérés módszerei: A folyamatos megismerés, másképpen kifejezve a fejlődés nyomon követése adja meg a fejlesztés talaját, azt a bázist, ahonnan folytathatjuk további teendőinket.

A mindennapi megfigyeléseket, amelyeket bárhogyan lehet rögzíteni (naplóban, külön füzetben, lapokra stb.) a tudatosság, az összerendezett munka, a megjelenítés, valamint a fejleszthetőség alapját képező dokumentáció kedvéért, *táblázatban* való megjelenítéssel egészítetünk ki.

A szempontsor struktúrája négy nagy területre oszlik.

I. Szociális képességek

1. Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret
   a) Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek
   b) Erkölcsi ítélőképesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
2. Érzelmek, motivációk, beállítódás, akarati megnyilvánulások
   a) Érzelmek, motivációk, beállítódás
   b) Akarati tényezők

II. Értelmi képességek

1. Kognitív szféra
   a) Gondolkodási műveletek
      – Fogalomismeret, tájékozottság
      – Összehasonlítás, megkülönböztetés
      – Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
      – Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás

– Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás

b) Pszichikus funkciók működése

- Koncentráció, feladattartás, figyelem
- Érdeklődés
- Emlékezet
- Képzelet

Problémamegoldó képesség

2. Érzékszervi szféra, percepció

– Testséma ismeret
– Hallásérzékelés (auditív percepció)
– Látásérzékelés (vizuális percepció)
– Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
– Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése

– Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés

III. Verbális képességek

1. Nyelvhasználat

a) Az összefüggő, folyamatos beszéd megjelenése
b) A beszéd tisztasága, a nyelvhelyesség

2. Verbális kommunikáció

a) Beszédértés
b) Nyelvi kifejezőkészség

IV. Testi képességek

1. Nagymozgások

a) Mozgáskoordináció, motoros képességek
b) Téri tájékozódás nagymozgással, a cselekvés szintjén

2. Finom-motorikus mozgások

a) Ábrázoló tevékenység (rajzolás, festés, mintázás, kézimunkázás)

b) Ábrázolás a mindennapi életben (játék, barkácsolás, díszítés)

Mind a négy fő terület – és azon belül az egyes részterületek – vizsgálata két egymástól elütő, de sokszor egymást kiegészítő típusra bontható:

– **megfigyelési szempontok**: az óvodapedagógus tapasztalatai, jegyzetei alapján.

– **kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés**: a gyerekek játékai, tanulási tevékenysége és egyéb cselekedetei alapján, főként spontán, időnként céllal szervezett helyzetben.

3.4. A gyermekek megfigyelését segítő szempontrendszer és kérdéssor

I. SZOCIÁLIS KÉPESSÉGEK

1. Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret

a) Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek

Megfigyelési szempontok

– Milyen játékfajtákat játszik a gyerek, azok megfelelnek-e az életkorának?

– Kivel, kikkel játszik legszívesebben?

– Minden játékfajtában ugyanazzal a gyerekkel, gyerekekkel játszik-e?

– Játékon kívüli helyzetekben ugyanazzal, ugyanazokkal van-e szívesen együtt (pl. séta, közös reggelizés stb.)?

– Hogyan szimbolizál a játékban?
– Vezető típus-e a játékban, irányít-e?
– Vezetett-e a játékban, alkalmazkodik-e?
– Bevonható-e mások játékába?
– Vannak-e önálló ötletei a játékban?
– Könnyedén átveszi-e, továbblendíti-e mások ötleteit?
– Mennyire elmélyült a játéka (pl. kitartó, kiegyensúlyozott, kapkodó, agresszív stb.)?
– Milyen szerepeket vállal szívesen, milyeneket biztosan nem?
– Milyen a verbális és a metakommunikációs készsége?
– Mennyire nyílik meg a társas kommunikáció során (pl. vidám, derűs, félénk, gátlásos stb.)?
– Mennyire kezdeményező a felnőttekkel való kommunikációban?
– Mennyire épültek be az óvodai szokások a viselkedésébe, kell-e emlékeztetni ezekre?
– Milyen a tárgyakhoz való viszonya? Hogyan használja a játékeszközöket, a tanulásnál és a munkajellegű tevékenységnél használt tárgyakat?
– Hogyan oldja meg a konfliktushelyzeteket (az óvodapedagógus segítségével, társakkal együtt, önállóan)?
- Mivel, hogyan nyugtatható meg konfliktushelyzetekben (pl. simogatás, magyarázat stb.)?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés:

– Bábozzunk a gyerekeknek! Pl. két kisgyerek összevész egy szelet csokoládétortán, babán, kisautón stb. Kérdezzünk rá! Mi a megoldás? Hogyan lehet elosztani a tortát, hogyan lehet megosztozni a babán, kisautón stb.?

– Kérdezzük meg a gyerekeket, hogy ki segítene szívesen a festékek, ceruzák stb. kiosztásában!
– Kérdezzük meg a gyerekeket! Ki az, aki szívesen marad bent a csoportban, amíg a többiek az udvaron játszanak, hogy lemossuk a piszkos játékokat, bútorokat?
– Készítsünk képeskönyvet! Tegyük az eszközöket a gyerekek elé, válasszanak társakat, akikkel együtt akarnak „dolgozni"!
– Tegyünk fel a segítségadásra vonatkozó kérdéseket! (Pl. ki szeretne rajzolni beteg barátjának? Ki szeretne segíteni a kiscsoportosoknak ágyazni? Ki vigasztalja meg síró csoporttársát? Ki mutatja meg az új gyereknek a játékok helyét? Játékkészítéskor ki ajánlja fel, hogy az elkészített játékát bent hagyja az óvodában?)
– Rajzolás, festés, mintázás során ki képes önmaga munkáját a többiekéhez viszonyítva értékelni?

b) Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás

Megfigyelési szempontok

– Mennyire képes az önkiszolgálásra, ismeri-e a szabályokat, betartja-e a szokásokat?
– Hogyan figyelmezteti ezekre társait? (pl. segít, rájuk szól stb.)
– Mennyire képes alkalmazkodni a többi gyerekhez, az óvodapedagógus elvárásaihoz, kéréseihez?
– Hogyan ítéli meg a többiek alkalmazkodóképességét?
– Milyen mértékben ismeri az együttélés elemi szabályait? (pl. köszön, fölveszi a szemetet, hellyel kínálja a felnőttet, segít a kisebbnek stb.)
– Képes-e örülni mások sikerének?

– Elviseli-e, és hogyan a viselkedésével, tevékenységével kapcsolatos észrevételeket, kritikákat a gyerekektől és a felnőttektől?
– A csoportba lépő „idegennel" kapcsolatba lép-e, ad-e felvilágosítást a csoport szokásairól?
– Milyen mértékben alakult ki a „mi" tudata?
– Hogyan ítéli meg más gyerek „csínytevéseit"?
– Milyen a szervezőképessége? (pl. teremrendezés, eszközök kiosztása stb.)
– Más gyerek hibáinak, tévedéseinek észrevételekor szól-e a felnőttnek, kéri-e a segítségét?
– Tanulási tevékenység közben meghallgatja-e a többieket, figyelembe veszi-e mások véleményét, akaratát, vágyait?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Bábozáskor jelenítsünk meg szituációkat! (Pl. a szereplők elcsennek valakitől játékot, édességet stb.) Kérdezzünk rá! Kinek mi a véleménye erről a helyzetről?
– Meséléskor a mesében agresszívan viselkedő szereplőről kérdezzük meg: vajon miért viselkedik így, hogyan lehetne másképpen viselkednie?
– Bábozáskor vagy meséléskor kérdezzünk rá az abban lévő konfliktushelyzetekre, mielőtt a megoldásra rátérnénk! Mi a jó megoldás?
– Mutassunk képeket, amelyek helytelen viselkedést ábrázolnak! (Pl. gyerekek betörnek egy ablakot, szemetelnek az utcán, nem

adják át a helyet a villamoson stb.) Kérdezzük meg, mi a véleményük ezekről a helyzetekről?

– Kérdezzük meg, hogy ha új gyerek jönne az óvodába, mit mondanánk neki, mit szoktunk csinálni egész nap?

– Teremtsünk feladathelyzeteket! (pl. a terem átrendezése, takarítás, stb.) Kérdezzünk rá! Ki segít, ki kivel dolgozzon együtt?

2. Érzelmek, motivációk, beállítódás, akarati megnyilvánulások

a) Érzelmek, motivációk, beállítódás

Megfigyelési szempontok

– Mely tevékenységekkel kapcsolatban nyilvánulnak meg leginkább az érzelmei? (pl. játék, tanulás, étkezés stb.)

– Mely cselekvések, helyzetek váltanak ki belőle szélsőséges érzelmeket?

– Mely jellemzők érvényesek leginkább általános érzelmi állapotára? (pl. nyugodt, kiegyensúlyozott, vidám, kapkodó, tétova, szeszélyes, kusza, görcsös stb.)

– Mennyire képes érzelmeit differenciáltan kimutatni az általa végzett tevékenység során és interakcióban? (pl. öröm, bánat, düh, elutasítás stb.)

– Mik a szeretet, az öröm stb. jelei? (pl. puszi, ölelés stb.) Verbalizálja -e ezeket?

– Mik a harag, a szorongás stb. jelei? (pl. agresszió, visszahúzódás stb.) Verbalizája-e ezeket?

– Átvesz-e a játék során más gyerektől érzelmi állapotokat?

– Az általa megélt pozitív és negatív érzelmeket eljátssza-e, lerajzolja-e, elmondja vagy elfojtja?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Kezdjünk el mesélni, a végkifejlet előtt hagyjuk abba! Folytassák ők a mesét, hogy kiderüljön, milyen módon képzelik el a problémaszituáció megoldását!
– Meséljünk izgalmas, az érzelmekre ható meséket! Ki hogyan reagál, ki hogyan fejezi ki érzelmeit?
– Hozzunk létre szituációs játékokat! (Pl. reggel egy gyerek sürgeti a szüleit, hogy siessenek már az óvodába.) Kérdezzünk rá! Vajon mért akar minél előbb beérni? Egy másik szituációs játékban vázoljuk fel ennek az ellenkezőjét is! (Pl. reggel egy gyerek nem akar óvodába menni.) Kérdezzünk rá! Vajon mi ennek az oka?
– Mutassunk képeket, amelyen különböző érzelmeket kifejező arcok vannak! Kérdezzünk rá! Ez az ember mit csinál, mi lehet az oka a viselkedésének?
– Mutassunk képet, amely síró gyereket ábrázol óvodai környezetben! Kérdezzünk rá! Miért sírhat ez a gyerek, hogyan és mivel lehetne megvigasztalni, mit mondjunk neki, miért jó az óvodában lenni?
– Mutassunk képeket, amelyek konfliktusokat, problémákat ábrázolnak! A gyerekek ítéljék meg ezeket a helyzeteket! (Pl. két gyerek ugyanazzal a játékkal akar játszani, az erősebb elveszi a gyengébbtől a játékot. Helyesen cselekedett-e ez a gyerek vagy nem? – Beszélgetés közben egy gyerek mindig közbekiabál. Mit kell tennünk, hogy ezt ne tegye? – Egy gyerek a sarokba visszahúzódva nem játszik senkivel. Vajon miért? Hogyan vonhatnánk be a játékba? – Két gyerek ceruzát hegyez. Az egyik azt mondja, hogy azért hegyezem ki, hogy az óvó néni megdicsérjen, a másik azt közli, azért hegyez, hogy a gyerekek tudjanak rajzolni. Te melyik kijelentést tartod helyesnek? – Egy

gyerek véletlenül összetör egy poharat. Összesöpri az üvegcserepeket, de nem szól az óvó néninek. Te is így tennél? – Egy gyerek elveszti az összegyűjtött „kincseit". Hogyan lehetne megvigasztalni?)

b) Akarati tényezők

Megfigyelési szempontok

– Problémaszituációban hogyan viselkedik? (pl. feltalálja magát, segítséget kér, pánikszerűen reagál stb.)
– Hogyan küzd meg a konfliktushelyzetekkel? (pl. segítséget kér, ha igen, akkor kitől, nem kér stb.)
– A konfliktushelyzeteket hogyan viseli, tűri el, ha ô a vesztes fél? (pl. visszahúzódik, agresszív lesz stb.)
– A konfliktushelyzeteket hogyan viseli, tűri el, ha azokból ô kerül ki győztesen? (pl. megvigasztalja a másikat, fölényesen viselkedik stb.)
– Feladathelyzetben mennyire kitartó, képes-e végigvinni elképzeléseit, hagyja-e befolyásolni magát a felnőttek és a gyerekek által? (pl. vállalkozó, elfogadó, elutasító, problémakerülő stb.)
– Milyen helyzetben milyen mértékben képes dönteni? Helyzetek, tevékenységek között tud-e választani?
– Változó érzelmi állapotait mennyire képes vállalni?
Társakkal való együttműködés során mennyire képes saját akaratát érvényesíteni?
– Mennyire képes saját akaratát alárendelni másokénak (felnőttekének, gyerekekének)?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Bábozzunk! Egy izgalmas jelenet során az egyik szereplő – mielőtt elbújik – arra kéri a gyerekeket, ne árulják el, hogy ô ott van. Ki bírja ezt ki?
– Játsszunk szabályjátékokat! Bármilyen szabályjáték esetén mennyire képesek a szabályok betartására, hogyan viselik el, ha valaki „csal"? – Mennyire képesek a szabályok elmagyarázására és azok betartatására? – Társasjátékozás közben hogyan reagálnak a gyerekek saját helyzetükre és a többiekére, ha nyerésre vagy vesztésre állnak?
– Mutassunk képeket, amelyek konfliktushelyzeteket, illetve azok megoldását is ábrázolják!
Kérdezzünk rá! Vajon mi történhetett, hogyan lehetne másképp megoldani a helyzetet?

II. ÉRTELMI KÉPESSÉGEK

1. Kognitív szféra

a) Gondolkodási műveletek

Fogalomismeret, tájékozottság

Megfigyelési szempontok

– Milyenek a gyerek ismeretei a közvetlen környezetéről? Ismeri-e azokat a tárgyakat, amelyeket közvetlenül használ, amelyek közvetlenül körülveszik? (pl. bútorok, evőeszközök, játékok, ruhadarabok stb.)
– Milyenek az ismeretei a természeti környezetről? Ismeri-e a növényeket, állatokat? (pl. fák, virágok, zöldségek, gyümölcsök, állatok az utcán, kertben, állatkertben, televízióban és a képeskönyvekben stb.)

– Ismeri-e a napszakokat?
– Ismeri-e az évszakokat?
– Mennyire képes megkülönböztetni az élőt és az élettelent?
– Milyenek az ismeretei a társadalmi környezetről?
– Tisztában van-e a családi relációkkal? (pl. testvér, szülő, nagyszülő általában és konkrét családra vonatkoztatva)
– Ismer-e foglalkozásokat? (pl. óvodapedagógus, tanár, eladó, orvos, színész, postás stb.) Milyen tevékenységi formákat ismer a ház körül, tapasztalati szinten, közvetlen környezetében? (pl. takarítás, főzés stb.)
– Milyen szinten ismeri a közlekedési szabályokat általában és saját környezetében?
– Ismereteit képes-e rendszerezni a felnőtt által megadott szempontok szerint? (pl. háziállat–vadállat, fogyasztható növények–dísznövények stb.)
– Ismeri-e a dolgok eredetét? (pl. születés, előállítás, növénytermesztés, állattenyésztés stb.) Tud-e ezekre példákat? (pl. a kenyeret sütik, a csirke a tojásból kel ki, a szék gyárban készül stb.)
– Ismeri-e testrészeit?
– Ismeri-e a nemek közti különbségeket?
– Milyen a valóságtudata? Van-e kettős tudata a mesében, a játékban, felismeri-e a csodás elemeket, elkülöníti-e őket a valóságtól?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Mutassunk képeket, amelyeken az egyes évszakokra jellemző ábrák láthatóak! Kérdés: milyen évszakról szól a mese, a kép? (Pl. a mesében korcsolyáznak a gyerekek stb.)
– Játsszuk ugyanezt más rendezőelv szerint, egyéb, a társadalom és a természet jelenségeinek felhasználásával!
– A gyerekek képek közül válasszák ki azokat a dolgokat, amelyeket emberek készítenek!
– Színezzenek be – adott szempontok szerint – állatokat egy rajzon! (pl. amelyek az erdőben élnek, amelyek a ház körül stb.)
– Feladatlapon karikázzák be a növényeket adott szempont szerint! (pl. amelyeket megeszünk, amelyekkel környezetünket díszítjük stb.)
– Válasszanak ki közlekedési eszközöket ábrázoló képek közül közös tulajdonságokkal rendelkezőket! (pl. melyik közlekedik sínen, melyiknek van áramszedője, melyik megy csak városban stb.)
– Párosítsanak képeket! Melyik állatnak melyik lehet a kicsinye?
– Mutassunk képeket, amelyeket sorrendbe kell rakniuk a gyerekeknek napszakok szerinti történés alapján!
– Mondjunk mesét, utána a gyerekek rajzolják le azokat a szereplőket, történéseket, amelyek csak a mesékben fordulhatnak elő!
– Képek közül válasszák ki azokat, amelyek meseelemeket ábrázolnak! (pl. hétfejű sárkány, vasorrú bába stb.)

Összehasonlítás, megkülönböztetés

Megfigyelési szempontok

– Felismer-e fogalompárokat?
– Felismer-e hasonlóságokat tárgyak, jelenségek között?
– Felismer-e különbségeket tárgyak, jelenségek között?

– Felismer-e ellentétpárokat? Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés
– Kössék össze a képen az egyforma alakú, méretű, színű tárgyakat!
– Keressék meg a képen található tárgyak árnyékát!
– Mondják el, mi a hasonlóság egyes tárgyak között szóbeli közlés és képek alapján! (pl. szekér–autó, repülőgép–madár, tévé–rádió stb.)
– Döntsék el, melyik a gyorsabb! (pl. ember–autó, ló–villamos stb.)
– Döntsék el, melyik a hangosabb! (pl. csirke–oroszlán stb.)
– Döntsék el, melyiknek van magasabb hangja! (pl. harang–csengő stb.)

Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis

Megfigyelési szempontok
– Képes-e a gyerek elemi szabályalkotásra?
– Észrevesz-e logikai összefüggéseket?
– Képes-e saját logikáját követve végigvinni egy beszélgetést?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés
– Folytassák a szavakat a megkezdett logika szerint! (pl. fű, fa, bokor…; autó, motor, metró... stb.)
– Három, azonos témájú (pl. növényeket, közlekedési eszközöket stb. ábrázoló) kép mellé egy vegyes témájú képsorozatból válasszák ki az odaillőket!
– Játsszanak szóbeli logikai játékokat! (Pl. minden ló szereti a szénát. Csillag egy ló. Tehát...)
– Játsszanak logikai játékokat mesébe ágyazva! (Pl. anyu sütni akar. Kell a sütéshez liszt, tojás, tej, cukor. Előkészített majdnem mindent, benézett a hűtőszekrénybe, ezután leküldte Jutkát a közértbe. Vajon miért volt erre szükség?)

Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás

Megfigyelési szempontok

– Képes-e a gyerek az egyesről az általánosra vonatkoztatni?

– Képes-e az általánosból egyedi, konkrét megállapításokra?

– Képes-e azonos kategóriákba tartozó elemek felismerésére?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Mutassunk képeket! Színezzék be a gyerekek azokat, amelyek élőlényeket ábrázolnak!

– Mutassunk képet, amely a négy évszakot ábrázolja! Kérdezzünk rá! Vajon miért éppen négy kép van ezen a lapon?

– Mutassunk képet, amelyen emberek dolgoznak! (Mindegyik mást csinál, a gyerekek által ismert cselekvéseket végez.) Kérdezzünk rá! Mit csinálnak az emberek? Soroljunk fel testrészeket: kar, láb, fej, ujj stb. Aztán részletezzék, mi hol található! (pl. mi minden van a fejen stb.)

– Játsszunk kakukktojás játékot (képről és szóban)! Mi nem illik oda? Meg tudják-e magyarázni, hogy miért?

– Találjanak ki a gyerekek maguk kakukktojást (képeken és szóban)!

Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás

Megfigyelési szempontok

– Képes-e halmazokat képezni adott szempontok szerint?

– Képes-e mértéket, mennyiségeket megbecsülni, mérni, azokat összevetni?

– Képes-e halmazok számosságát megállapítani?

– Képes-e számlálni (meddig)?

– Felismeri-e a mennyiségek közötti relációkat?

– Felismeri-e a téri, időbeli relációkat saját környezetében, a mindennapi életben?
– Ismeri-e a pár fogalmát, és tudja-e alkalmazni a mindennapokban?
– Felismeri-e a tárgyak egymásutániságának rendszerét, ritmusát?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Állítsák a gyerekek egymást nagyság (magasság) szerinti sorba!
– Állítsanak tárgyakat sorba!
– Saját magukat állítsák párba, adott szempontok szerint!
– Tárgyakat állítsanak párba, adott szempont szerinti párosítással!
– Tárgyakat csoportosítsanak, képezzenek halmazokat a csoport játékait felhasználva egy-két szempont szerint! (pl. kockákat anyaguk és színük szerint stb.)
– Feladatlapon tárgyakat karikázzanak be (színezzenek be) halmazok szerint! (pl. kétlábú és négylábú állatok stb.)
– Egészítsenek ki mennyiségeket (papíron és a valóságban tárgyak között) megadott mennyiségig!
– Számláljanak meg tárgyakat, állatokat, képeket, embereket…!
– Több, kevesebb, ugyanannyi, páros, páratlan témakörökben végezzenek feladatokat feladatlapon és a valóságos helyzetben cselekvéssel! (Pl. ugyanannyi kést tegyél az asztalra, mint ahány villa van! – Több legyen a rajzon a gyümölcs, mint a gyerek, hogy minden gyerek bőven jóllakhasson! – Karikázd be a képen azt, ami páratlan, és ami páros…! – Kösd össze a képen az azonos alakú tárgyakat, és a kisebbet színezd ki…!)
– Kérdezzünk rá a relációkra a valóságos életből! (Pl. melyik a hosszabb: a karod vagy a lábad? – stb.)

– Játsszunk párvezető játékot, melyben kérdezzünk rá a térbeli, időbeli relációkra! Egyik gyerek „utasít" egy másikat, aki e szerint vezet egy harmadikat. (Pl. vezesd a falhoz, az ujjával érintse azt meg, utána lépjen rá a székre! – stb.)
– Tükrözéssel játsszanak szimmetriajátékot!
– Utánozzák szimmetrikusan egymás mozdulatait! Fűzzenek gyöngysort azonos ritmus (szekvencia) szerint!
– Félbehagyott rajzot szimmetrikusan fejezzenek be!
– Mágneses játékkal rakjanak ki szimmetrikus mintákat, formákat!

b) Pszichikus funkciók működése

Koncentráció, feladattartás, figyelem

Megfigyelési szempontok

– Mennyi ideig tud összpontosítani a saját maga által választott tevékenység esetén?
– Mennyi ideig tud összpontosítani egy, a felnőtt által kért tevékenység során?
– Milyen típusú tevékenységnél összpontosít jobban, minél kevésbé? (pl. problémamegoldó feladathelyzetben, ábrázolás közben, valamilyen munkajellegű tevékenység közben stb.)
– Mely tevékenységfajtákra jellemző jobban a kitartása, melyre kevésbé?

Kérdések, beszélgetés feladatok, cselekedtetés

– A képen látható rajzok közül az azonos formát, témát stb. ábrázolókat jelöljék meg!
– Sormintát követve minden másodikat, majd minden harmadikat stb. jelöljék meg!
– Játsszanak memorijátékot (akár saját maguk által készített képekkel)!

– Játsszanak képes dominóval!
– Válogassák ki a felhalmozott tárgyak közül az azonos színűeket!
– Válasszák ki a felhalmozott tárgyak közül a legvilágosabbat és a legsötétebbet!
– Apró elemekből (pl. mágneses formácskákból) rakjanak ki ritmusmotívumokat!

Érdeklődés

Megfigyelési szempontok

– Milyen tárgyak, milyen játékeszközök után nyúl szívesen?
– Milyen cselekvés, tevékenységfajta tartja hosszabban és sokoldalúbban ébren az érdeklődését?
– Milyen jelenségekkel kapcsolatban kérdez többet és élénkebben?
– Milyen eszközökkel és milyen cselekvésmódokkal motiválható?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Különböző témájú képek közül válasszák ki azokat, amelyek a legjobban tetszenek! (pl. a mindennapi élettel kapcsolatos, a tágabb környezettel, állatokkal, növényekkel, emberekkel, a technika elemeivel kapcsolatos képek stb.) Átélt események közül (pl. kirándulás, otthoni történés, piac stb.) rajzolják le azt, amire a legszívesebben emlékeznek vissza!
– Készítsenek bábot a kedvenc meseszereplőjükről tetszés szerinti eszközök felhasználásával!

Emlékezet

Megfigyelési szempontok

– Egy megtörtént esemény, mese stb. esetén kb. hány elemre emlékszik vissza a gyerek? Ezek a cselekmény szempontjából lényeges elemek-e?
– Mennyire pontos sorrendiséggel adja vissza az eseményeket?
– Mely (és hány) eseményrészletet emel ki, „színez" ki, mond el másképp, mint ahogyan megtörtént?
– Milyen „pontossággal" tud rövid cselekvéssort utánozni?
– Kb. hány szót tud utánunk ismételni?
– Hogyan tud kommunikációs relációkat átvenni, utánozni játékában?
– Ismert, közeli helyre (pl. játszótérre, közeli piacra stb.) eltalál-e?
– Mennyire automatizálódtak a mindennapi tevékenységek a maguk egymásutániságában, „érzi-e" a napirendet?
– Tudja-e, hogy kinek és minek hol van a helye a csoportszobában?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Játsszanak a gyerekek tűz–víz játékot!
– Egyéni megbízatásként kisebb feladatokat adjunk a gyerekeknek, melyek végrehajtási színtere a csoportszobán kívül esik! (Pl. vigye le a hiányzási naplót az irodába stb.)
– Kérdezzünk rá az egyes napirendi eseményekre az előzőek befejezése után! Most vajon ezután mit fogunk csinálni?
– Kérdezzünk rá a gyerekekkel megtörtént eseményekre! (Pl. mit csináltál tegnap délután otthon? Mit csináltunk ma délelőtt? – stb.)
– Kérdezzünk rá jól ismert tárgyak helyére, mely kérdésekre csukott szemmel válaszoljanak! (Pl. milyen játékok találhatóak a polcon? Mi minden van a babaszobában? – stb.)

– Szoborjátékkal utánozzunk karaktereket, lelkiállapotokat! (pl. dühöset, szomorút, jókedvűt stb.)
– Tegyünk az asztalra néhány tárgyat, majd pár másodperc után takarjuk le. Sorolják fel, hogy miket láttak!
– Játsszuk ugyanezt a játékot szavakkal!
– Játsszuk ugyanezt a játékot, tárgyakat ábrázoló képekkel!

Képzelet

Megfigyelési szempontok

– Milyen a gyerek reproduktív képzelete verbálisan, manuálisan, cselekvéses formában és kommunikációs viszonylatban?
– Milyen a gyerek produktív képzelete a fent említett formák mindegyikében?
– Az egyes alkotásaiban milyen arányban keverednek a valóságos elemek a képzeletbeli elemekkel?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Meséljenek történeteket, meséket képek alapján a gyerekek!
– Elkezdett, majd félbehagyott mesét, történetet fejezzenek be!
– Néhány szó (3–5) alapján mondjanak mesét, történetet!
– Egészítsék ki egy történet elejét és végét úgy, hogy a közepét egy képen látható esemény tartalmazza!
– Készítsenek díszleteket, jelmezeket egy előadáshoz!
– Készítsenek bábokat egy előadáshoz!
– Találjanak ki zenés és mozgásos elemeket egy előadáshoz!
– Adott síkidomokból készítsenek konkrét formát, tetszés szerint!
– Elkezdett formát ábrázoló rajzot fejezzenek be tetszés szerint!

Problémamegoldó képesség

Megfigyelési szempontok

– Mennyire képes a gyerek cselekvés útján problémahelyzetet megoldani a mindennapi élet során?
– Mennyire képes a cselekvéses problémamegoldásra gondolkodási műveleteket igénybe vevő feladathelyzetben?
– Milyen szintű az érzelmi szinkretizmusa?
– Milyen szintű az értelmi szinkretizmusa? Színezzék ki a lap alján található kis ábrák közül azokat, amelyek a lapon nagy méretben is megtalálhatóak!
– 8–10 felé vágott képet rakjanak össze!
– Rakjanak össze összekevert képeket megfelelő sorrendbe!
– Játsszunk puzzle játékot!
– Elkezdett ábrát (pl. fej, amelyről hiányzik az egyik szem, a száj stb.) fejezzenek be!

2. Érzékszervi szféra, percepció

Testséma ismeret

Megfigyelési szempontok

– Felismeri-e tükörben önmagát?
– Felismei-e képen önmagát?
– Megnevezi-e testrészeit, milyen részletezettséggel képes erre?
– Felismer-e testrészeket képekről és más gyerekekről?
– Ismeri-e az egyes testrészek funkcióit?
– Tudja-e, hogy az általa gyakran ismételt tevékenységeket mely testrészekkel végezzük?
– Ismeri-e az egyes testrészek tisztán tartásának módját?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Több kép közül válasszák ki a gyerekek ismerőseiket!

– Több kép közül válasszák ki a felnőtt által megnevezett személyt, köztük önmagukat!
– Nevezzék meg testrészeiket és más gyerek testrészeit!
– Érintsük meg a gyerekek egyes testrészeit úgy, hogy a szemük csukva van! Ráismernek-e, mely testrészüket érintettük meg?
– Babafürdetés közben mondják el, hogy a baba mely testrészét fürdetik!
– Mondjunk találós kérdést a testünkkel kapcsolatban! (A kitalálandó testrész jellemzőit, funkcióit mondjuk el, de ne nevezzük meg a testrészt!)
– Válogassunk szét ruhadarabokat aszerint, hogy mely testrészünkön viseljük!
– Beszéljenek képekről! Ki mely testrészével mit csinál? (Pl. a bácsi a lábával focilabdát rúg.)
– Rakjanak össze embert ábrázoló szétvágott képet!

Hallásérzékelés

Megfigyelési szempontok

– Felismeri-e saját hangját a gyerek?
– Felismeri-e a többi gyerek hangját (beszéd- és énekhangját)?
– Felismeri-e a zörejhangokat? (pl. autó hangja az ablakon kívül stb.)
– Mennyire függnek össze gondolkodásával az átélt tapasztalatokhoz fűződő érzelmei és az esemény időbeli távolsága?
– Analóg helyzetekben képes-e a megoldás transzferálására?
– Kérdéseinkre mennyire válaszol pontosan, adekvátan?
– Képes-e segítséggel javítani megoldásain?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Válaszoljanak a gyerekek konkrét kérdésekre! (Pl. mi készül a tejből? Mi készül a lisztből? Mi borítja a tyúk testét? – stb.)
– Oldjanak meg feladatokat mennyiségek között relációk felhasználásával!
– Kipontozott formákat rajzoljanak át, nevezzék meg, hogy mit ábrázol a kép!
– Végezzenek kísérleteket! (Pl. melyik merül le vízben, a fakocka vagy a papírhajó? – stb.) Felismeri-e az óvodapedagógus által használt hangszerek hangját?
– Felismeri-e az állatok hangját?
– Felismeri-e a csoportban lévő tárgyak hangját? (pl. üvegpohár koccanása, stb.)
– Ritmusmotívumokat vissza tud-e tapsolni?
– Dallammotívumokat vissza tud-e énekelni?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Játsszunk „Hol szólsz, kispajtás?"-t és „Koszorú, koszorú" című énekes játékot!
– Játsszunk speciális zsákbamacska játékot! A gyerek által – a zsákban vagy kosárban – megérintett tárgyat az óvodapedagógus megszólaltatja, és a gyerek így ismeri fel. (pl. papírzörgetés, kulcscsörgetés stb.)
– Játsszuk ugyanezt hangszerekkel!
– Ejtsünk le tárgyakat! Ismerjék fel azokat hangjuk alapján!
– Szólaltassunk meg állatokat magnóról, ismerjék fel az állatok hangját!
– Utánozzunk állatokat, hangszereket hanggal!
– Játsszunk ritmus-visszatapsolást és dallam-visszaéneklést (visszhangjátékot)!

Látásérzékelés

Megfigyelési szempontok

– Menyire képes látás alapján a gondolkodási folyamatok működtetésére?
– Felismeri-e, hogy bizonyos tárgyak elhelyezése között ritmikus összefüggés van? (pl. asztalon: villa, tányér, kés, kanál, és ugyanezek még többször stb.)
– Ismeri-e a tárgyak formájával kapcsolatos fogalmakat? (pl. kerek, gömbölyű,
– szögletes stb.)
– Észreveszi-e, ha valami hiányzik a megszokott helyéről?
– Észrevesz-e tárgyak közti azonosságot vagy kisebb eltéréseket? (Pl. mindkét terítő fehér, csak az egyik virágmintája kék, a másiké sárga stb.)
– Képes-e egy tárgyra összpontosítani, az adott tárgy tulajdonságairól beszélni?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Játsszunk „Mi változott meg?"játékot! (Asztalra helyezett tárgyakat figyeljenek meg! Csukják be a szemüket! Mi változott meg?)
– Kb. 10 másodpercig nézzenek képeket, majd emlékezet után mondják meg, mi mindent láttak!
– Rajzoljanak, fessenek, mintázzanak emlékezet után!
– Egészítsenek ki hiányos ábrákat!
– Folytassanak megkezdett sormintát! (rajzolással, minták, termények kirakásával stb.)

– Ábrázoljanak emlékezet után! Mutassunk hiányos képeket! Kérdezzünk rá! Mi hiányzik a képről?
– Egy általunk lassan mozgatott tárgyat kövessenek a szemükkel kb. 10 másodpercig!
– Csoportosítsanak tárgyakat megadott szempontok szerint! (Pl. vedd ki a kosárból azokat, amelyek gömbölyűek, pirosak, puhák…!) A szín, forma, nagyság, anyag szempontjait vegyük figyelembe!
– Hasonlítsák össze a csoportban található tárgyak színét, a természetben található jelenségek színeivel! Mondjanak ezzel kapcsolatban hasonlatokat! (Pl. a babaruha piros, mint az eper – stb.)

Tapintásérzékelés

Megfigyelési szempontok

– Felismei-e a tárgyakat tapintás útján, meg tudja-e indokolni, hogy mely tulajdonságai alapján ismerte fel azokat?
– Apró, „finom" különbségeket észrevesz-e, megfogalmaz-e? (pl. sima, érdes, darabos stb.)
– Tapintás útján azonos alakú tárgyak azonosságát felismeri-e?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Játsszunk zsákbamacska játékot! Tapintás útján ismerjenek fel tárgyakat!
– Fogalmazzák meg, hogy mely tulajdonságai alapján ismerték fel azokat!
– Készítsünk dörzspapírból síkidomokat, ismerjék fel csukott szemmel tapintással az egyébként már jól ismert formákat!

– Zsákból tapintás alapján válasszanak tárgyakat, azokat, amelyekre jellegzetes tulajdonságaik alapján instruáljuk őket!
– Ismerjék fel testrészeiket és a többi gyerekéit tapintással, csukott szemmel!

Koordinációs észlelés (test, kéz, szem, láb), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése

Megfigyelési szempontok
– Képes-e csukott szemmel elemi mozgásokat végezni? (pl. guggolás, karkörzés stb.)
– Képes-e célba dobni?
– Képes-e kugli figurákat eltalálni?
– Képes-e labdagyakorlatokra? (pl. dobás, kapás, labdavezetés stb.)
– Képes-e ugrókötelezni?
– Képes-e lábbal homokba rajzolni, lábbal kavicsot felvenni?
– Ismeri-e testének oldaliságát?
– Ismeri-e testének hosszirányát? Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés
– Játsszunk szoborjátékot! Egyik gyerek beállítja a másikat, mintha szobor lenne.
– Dobjanak célba babzsákkal, labdával!
– Rajzoljanak és „cipeljenek" lábbal!
– Játsszunk érintő fogót (az oldal és a hosszirány érintésével)!
– Kuglizzunk, ugrókötelezzünk!
– Utánozzunk hanggal állatokat, a hang alapján válasszák ki azt a képet, amelyre a hang vonatkozik.

– Ismerjenek fel egyszerű síkidomokat úgy, hogy a hátukra rajzolunk!

Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés

Megfigyelési szempontok

– Ismeri-e fogalmi szinten a névutókat és a téri irányokkal kapcsolatos szavakat? Képes-e feladatok végrehajtására szóbeli kérés alapján? (pl. hozd ide az asztal alól a kockát! Tedd az ablak elé a mackót! – stb.)
– Ilyen fogalmak: alatt, felett, belül, kívül, előre, hátra, között, végén, előtte, utána, üres, tele, kint, bent, akkora, több, kevesebb, ugyanannyi, mellőle stb.
– Képes-e a névutók, irányok fogalmának alkalmazására képről történő felismerés formájában? (Pl. hol van a képen a könyv? Az ágy tetején.)
– Van-e fogalma az idő múlásáról, az időterminusok periodizációjáról?
– Ki tudja-e fejezni az idő múlásával kapcsolatos ismereteit?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Játsszunk tűz–víz játékot!
– Irányítsuk a gyereket, szólítsuk fel cselekvésre a téri irányokra, időbeliségre vonatkozó szavak felhasználásával! (Pl. gurítsd a labdát az ágy alá! Menj balra! Fordulj hátra! – stb.)
– Játsszuk ugyanezt képeket nézegetve! (pl. hol van a képen az alma? A tálban. A tálcán. – stb.)

– Nézegessünk képeket a fogalmak felhasználásával. (pl. melyik az a kép, amelyen a baba mellett van a nyuszi? Mi van a szekrény előtt? – stb.)
– Készítsünk napszak naptárt, kérdezzünk rá! (pl. most melyik napszak van? Ilyenkor mit szoktunk csinálni? – stb.)
– Készítsünk évszak naptárt, kérdezzünk rá! (pl. most milyen évszak van? Melyik volt előtte? Melyik lesz utána? Ebben az évszakban mit szoktunk játszani az udvaron? – stb.)

III. V**ERBÁLI**S **KÉ**P**E**SS**ÉGEK**

1. Nyelvhasználat

a) Az összefüggő, folyamatos beszéd megjelenése

Megfigyelési szempontok

– Képes-e a gyerek élményeit, saját magával megtörtént eseményeket elmondani, és milyen szinten? (pl. szavakkal, egyszerű mondatokkal, összetett mondatokkal stb.)
– Képes-e ugyanerre másokkal történt eseményekkel, meseélményekkel stb. kapcsolatban?

– Képes-e mások által elmondott szövegek, összefüggések megértésére, reakciói megfelelnek-e a hallottaknak?
– Van-e kedve, motivációja szóbeli közlésre?
– Kikkel kommunikál szóban a legszívesebben, kikkel a legkevésbé? (Felnőtteket, gyerekeket egyaránt figyelembe véve.)

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Beszéltessük megtörtént eseményekről, élményeikről!
– Beszéltessük, kifejeztetve az idő folyamatosságát, az események változásait!
– Képeskönyvek, képek hatására találjanak ki meséket, történeteket!
– Szabad asszociáció folyamatában is találjanak ki meséket, történeteket!
– Mindezekről beszéljenek a „nyilvánosság" (felnőttek, gyerekek) előtt!
– Mondjanak mondókákat, verseket, kiszámolókat együtt a gyerekekkel a játékidőben, a tanulás során, ünnepek alkalmával!
– Mondják mindezeket egyedül is ugyanezekben a szituációkban!
– Rajzolás, mintázás, kézimunkázás közben mondogassanak verseket, mondókákat!
– Ismert meséket, verseket bábozzanak el!
– Ismert meséket, történeteket dramatizáljanak!

b) a beszéd tisztasága, nyelvhelyesség

Megfigyelési szempontok

– Jellemző-e a gyerekre valamilyen kiejtési zavar?
– Felfedezhető-e beszédében a pöszeség valamely változata?

– Torzít-e hangokat, jellemző-e rá a hibás kiejtés? (pl. s, sz, c, cs, z, zs)
– Helyettesít-e, felcserél-e bizonyos hangokat egymással? (pl. l helyett j, r helyett l vagy j, ö helyett o, ü helyett u stb.)
– Kihagy-e egyes hangokat? (pl. v, h stb.)
– Jellemző-e rá az orrhangzós beszéd? Van-e a hangok pontatlan kiejtésének biológiai oka? (pl. nyúlszáj, farkastorok, fogállás, duzzadt mandulák, halláskárosodás stb.)
– Van-e a pontatlan kiejtésnek szociális háttere? (pl. ingerszegény környezet, hibás szülői példa, siettetés, nemtörődömség, stressz, pszichés ártalmak, szelektív mutizmus stb.)
– Milyen a gyerek mondatszerkesztése, azt fejezi-e ki, amit valóban mondani akar?
– Megfelelő sorrendben használja-e a szavakat?
– Helyesen alkalmazza-e a toldalékokat?
– Milyen a beszéd ritmusa? (Dadogás, hadarás fennáll-e?)
– Milyen az artikulációja?
– Megfelelő-e az intonációja (hangsúly)?
– Helyes-e a légzéstechnikája?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Gyakoroltassuk nyelvtörő mondókákkal, versikékkel a helyes, tiszta beszédet, játékos elemekkel tarkítva (pl. vonatozás, zümmögés stb.)!
– Ugyanígy gyakoroltassuk a beszéd kiegyensúlyozott tempóját!
– Gyakoroltassuk játékosan a helyes légzéstechnikát (pl. grízfújás, tollfújás stb.)!

– Játsszunk szóláncot, illetve variációit: a szó utolsó hangjával kezdődjék a következő szó (pl. alma, ablak, kanál stb.); azonos szótaggal kezdődjenek a szavak (pl. kíváncsi, kimegy stb.); a szó utolsó szótagjával kezdődjék a következő szó (pl. csacsi, csinos stb.).
– Mondjunk jól ismert, egyszerű szavakat, köztük olyanokat, amelyekben hosszú mással- és magánhangzók vannak (pl. busszal, óra stb.)! Ezek elhangzásakor tapsoljanak a gyerekek!
– Mutassunk képeket jól ismert témakörökről (pl. állatok, család stb.)! Mindegyikről mondják el, amit a legfontosabbnak tartanak, jellemzőnek éreznek, ami eszükbe jut róla! Próbálkozzanak – segítséggel – az önkontrollal és egymás figyelésével a helyes, tiszta beszédet illetően!
– Mondjanak szavakat, verseket, mondókákat tükör előtt, erősen artikulálva!
– Játsszák ugyanezt „élő tükörrel", azaz egymással szemben állva, egymást figyelve!

2. Verbális kommunikáció

a) Beszédértés

Megfigyelési szempontok

– Ismeri-e a gyerek környezete tárgyainak és a környezetében lévő élőlények nevét?
– Ki tudja-e szóban fejezni az ismereteit adekvát szavakkal, kifejezésekkel, mondatokkal? Ki tudja-e szóban fejezni az időbeliséget, valamint az idő múlását?
– Képes-e elvont fogalmak megértésére és használatára?
– Képes-e kérésre, a kérésnek megfelelő cselekvés végrehajtására?

– Érti-e a mesékben előforduló vagy a köznapi életben ritkábban használt szavakat, népies kifejezéseket, szófordulatokat?
– Milyen gazdag a szókincse, illetve a számára ismeretlen szavakat képes-e körülírni?
– Képes-e a konstanciák pontos, szövegszerű megmagyarázására? (szín, alak, nagyság, anyagállandóság)
– Képes-e a számára fontosnak tartott lényeg szövegszerű kiemelésére?
– Képes-e szóban az összefüggések, következtetések kifejezésére?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– A valóság elemei közül és képekről neveztessünk meg tárgyakat, és kérdezzünk rá, hogy mi micsoda!
– Meséből, megtörtént eseményekből emeljék ki a legfontosabbat, a lényeget!
– Osztályozzanak, csoportosítsanak szín, alak, anyag és nagyság szerint! Nemcsak cselekvéssel, hanem szövegesen is fűzzenek hozzá magyarázatot!
– Ismertessenek helyzeteket, és az azokhoz kapcsolódó elemi logikai következtetéseket szóban is tárják fel! (Pl. meleg van, mert süt a nap. Petit rázza a hideg, biztos lázas – stb.)
– Mutassunk képeket, melyeken egy-egy tárgy van! Fordítsuk le, majd emlékezetből mondják el, mit láttak a képeken!
– Játsszunk szóláncot: az első gyerek egy szót, a második az első szóval együtt két szót mond és így tovább, amíg bírják (pl. alma – alma, gyufa – alma, gyufa, autó stb.).
– Játsszunk „barkochba" játékot!

– Játsszunk „Mi lenne ha...?"játékot! (Pl. mi lenne, ha Dávid szín lenne, ha állat lenne, ha növény lenne, ha bútor lenne…?)

b) Nyelvi kifejezőkészség

Megfigyelési szempontok

– Szívesen közli-e kérésre információit, gondolatait a gyerekekkel, egy-két gyerekkel, a felnőttekkel, egy-két felnőttel?
– Van-e igénye, információi, gondolatai szóbeli kifejezésére? Miről, milyen témákról beszél szívesen, melyekről nem?
– Képes-e, akar-e szóban megnyilvánulni az egész csoport előtt? (pl. tanulási helyzetben, ünnepélyen stb.)
– Képes-e, akar-e szóban megnyilvánulni játék közben és egyéb spontán helyzetben? Élményeit milyen mértékű szóbeli differenciáltsággal, árnyaltsággal fejezi ki? Használ-e fogalmakat, viszonyokat kifejező szavakat? (pl. kevésbé, inkább stb.)
– Új ismeret szóbeli megnyilvánulásai közé beleszövi-e a már meglévő ismeretei által „megtanult" szavakat, kifejezéseket?
– Beszédébe beleszövi-e élményeit, a mesékből hallott szófordulatokat, más gyerekektől hallott kifejezéseket?
– Képes-e ismert mesét önállóan elmondani?
– Képes-e önállóan mesélni, mesét kitalálni?
– Könnyen tanul-e meg verseket, mondókákat?
– Mennyire folyamatos a beszéde?
– Milyen a szóbeli fogalmazási készsége?
– Másokkal ellentétes véleményét ki tudja-e fejezni szóban és metakommunikációval, képes-e vitatkozni?
– Szóbeli megnyilatkozásaival mennyire adekvátak metakommunikatív megnyilvánulásai?

– Mennyire jellemző rá a kulturált beszédstílus? (Pl. halk a beszéde, kivár másokat, a szembe néz, finoman és kifejezően gesztikulál, kifejező a mimikája – stb.)

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Képekről ismertessünk fel, neveztessünk meg karaktereket, érzelmeket és utánozzuk azokat, nevezzük meg, milyennek látják a képen lévő embert! (pl. dühös, fáradt, vidám stb.)
– Utánozzunk állatokat a halk–hangos, mély–magas, gyors–lassú szavak használatával!
– Adjunk lehetőséget mesélésre, spontán bábozásra, dramatizálásra!
– Játsszunk írót, költőt! Ismert mesét az eredetitől eltérő módon fejezzünk be!
– Adjunk sok lehetőséget a szabad önkifejezés megnyilvánulásaira spontán helyzetben (játék, séták, étkezés közben) és a tanulás során!
– Önállóan kitalált történeteket, meséket, verseket, megtörtént eseményeket, élményeiket, gondolataikat szabadon mondhassák el, játszhassák el, társaiknak és a felnőtteknek egyaránt.
– Vendég érkezésekor gyakorolják a társadalmi kommunikációs szokásokat is (pl. mutatkozzanak be, a csoportra jellemző szokásokat, fontosnak tartott tennivalókat mondják el stb.)!
– Bábszínház, színház, hangverseny, kiállítás, kirándulás és egyéb esemény közben mondanivalójukat „raktározzák el”, tartsák magukban, később emlékezet után adják elő szóban ezeket!

– Ismertessük meg velük a csend, a csendben maradás, a kivárás élményét elmélyedés és szituációs játékok által!

Játsszunk marionett játékot: „utasítsuk" a gyerekeket, és ők hajtsák azt végre! (Pl. Legyél egy gondolkodó figura! Légy egy jókedvű óvodás! Légy egy harcias oroszlán! – stb.)

– Játsszunk pantomim értelmezős játékot! Egyes gyerekek némán eljátszanak rövid és egyszerű történeteket, a többiek pedig kitalálják, hogy miről szól.

IV. TESTI KÉPESSÉGEK

1. Nagymozgások

a) Mozgáskoordináció, motoros képességek

Megfigyelési szempontok

– Milyen a gyerek testi, fizikai „felépítése"?

– Van-e valamilyen (kisebb-nagyobb) szervi károsodása?

– Milyen az erőnléti állapota?

– Milyen az ellenállóképessége, állóképessége, teherbírása?

– Mennyire ügyes (pl. hajlékony stb.), milyen szinten képes a fő természetes mozgások elvégzésére? (pl. kúszás, mászás, ugrás, dobás, függés, guruló átfordulás, egyensúlyozás stb.)

– Képes-e mozgásos feladatokat kérésre, utasításra végrehajtani?

– Milyen a mozgáselemekre vonatkozó emlékezete?

– Egészséges-e az idegrendszere, van-e tünete a mozgáskoordinációra vonatkozó figyelemzavarnak?

– Milyen a mozgás összehangoltsága, van-e ennek zavara? (pl. apatikus, lassú, kapkodó, hipermotilis stb.)

– Milyen a mozgás tempója, dinamikája, ritmusa?

– Milyen a szem–kéz, szem–láb, szem–kéz–láb koordinációja?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Járjanak, fussanak egyenletes lüktetésre, ütemtartással (tapsra, dobra, zenére)!
– Végezzenek a természetes mozgásokkal kapcsolatos gyakorlatokat spontán (pl. az udvaron: távolugrás a homokba, mászás rúdon, gurulás a lejtőn stb.) és irányítással!
– Játsszunk mozgásos szabályjátékokat a szabadban (pl. fogójátékok, labdajátékok stb.), játsszunk csapatjátékokat!
– Használják a spontán szabadban zajló játékok során a gimnasztikához használatos eszközöket! (pl. ugrókötél, babzsák, karika, labda, szalag stb.)
– A testedzés lehetőségit kihasználva télen korcsolyázzanak felöntött területen, nyáron ússzanak (ha van nagyobb medence)!
– Használjanak közismert szabadidős sportszereket! (pl. tollasütő, szánkó stb.) Játsszunk állatkertest, utánozzanak állatokat mozgással!
– Játsszunk szoborjátékot (a gyerekek szabadon mozognak, jelre megmerevednek)!
– Játsszunk „fababásat" (a gyerekek irányításra lassú, szögletes mozdulatokat végeznek, így folyamatos önkontroll alatt vannak)!
– Végezzünk egyszerű mozdulatsort, amelyet a gyerekek emlékezetből megismételnek, utánoznak!

b) Téri tájékozódás nagymozgással, a cselekvés szintjén

Megfigyelési szempontok

– Képes-e testgyakorlatokat iránytartással végezni?
– Képes-e kérésre adott irányba és irányváltoztatással adott célhoz eljutni?
– Ismeri-e testének jobb és bal oldaliságát, függőleges zónáját, valamint első és hátsó oldalát? Képes-e ezek ismeretében irányításra gyakorlatokat végezni?
– Képes-e az óvoda épületében és az udvaron tájékozódni?
– Szeret-e segíteni a felnőtteknek nagymozgásokat igénylő feladatokban? (pl. homokásás, hólapátolás stb.)

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Játsszunk útvesztő játékot (kijelölt sávon belül kell adott célhoz eljutni)!
– Játsszunk – jól ismert terepen – tájékozódási versenyt!
– Játsszunk szoborkészítést! (Kánikulában játszható: iszappal, nedves homokkal bevonják egymás testfelületét – az arcra vigyázni kell –, közben mondják, hogy ez a test jobb oldala, ez a bal, ez van fent, ez lent stb.)
– Játsszunk „közlekedésest" (nagyméretű visszapillantó-tükröt is használhatunk)! Közben mondjuk: mi van mögöttünk, mi mellettünk, ki megy előttünk a zebrán stb.
– Adjunk alkalmat a nagymozgásokat igénylő segítésre! (pl. ágyazás, ágyneműhúzás, kapálás, gyomlálás, gyümölcsszedés, hólapátolás, homokásás, teremrendezés, asztalok, székek elmozdítása stb.)

2. Finommotorikus mozgások

a) Ábrázoló tevékenység (rajzolás, festés, mintázás, kézimunkázás)

Megfigyelési szempontok

– Milyen mértékben, milyen gyakorisággal szokott ábrázoló tevékenységet folytatni szabadon, önként, spontán?
– Milyen mértékben, milyen módon képes az ábrázolásra kérésre, irányításra?
– A szabad ábrázolás típusai közül melyeket részesíti előnyben, melyeket nem alkalmaz egyáltalán vagy nagyon ritkán? Mennyire önálló, illetve mennyire igényel segítséget az eszközhasználatban? (pl. olló, tű, szövőkeret, szög, kalapács stb.)
– Milyen szintű a minták követésével kapcsolatos emlékezete?
– Milyen a minták utánzására való képessége?
– Vannak-e az ábrázolással kapcsolatos igényei? (pl. szép legyen és tartós, amit csinál, értékeli önmagát és másokat stb.)
– Milyen a szem–kéz koordinációja a finommozgás terén?
– Hogyan nyilvánul meg rajzaiban az érzelmi és az értelmi szinkretizmus?
– Milyenek az ábrázolt elemek egymáshoz viszonyított arányai?
– Mennyire nyilvánul meg az emberábrázolásban a testséma ismerete?
– Mennyire képes örömeit, félelmeit, feszültségeit, vágyait stb. az ábrázolás adta lehetőségekkel kifejezni?
– Milyen az ábrázolással összefüggő kreativitása?
– Milyen az ábrázolással összefüggő monotóniatűrése?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Ösztönözzük példákkal, eszközökkel, az idő biztosításával a gyerekeket a változatos ábrázolásra, ábrázolási kedvre, igényre!

– Ábrázoljanak zenehallgatás közben szabadon!
– Menjünk kiállításokra! (pl. kisplasztikai, mezőgazdasági, néprajzi, közlekedési múzeumok, képtárak stb.)
– Emlékezetből és szabadon készítsünk mi is kiállítást!
– A teremben elhelyezett tárgyak hatására gyakoroljanak technikákat! (pl. sormintázással váza, szárazvirág csokor, kisebb szobrok stb.)
– Készítsenek ők is dísztárgyakat! (pl. a terembe, a babaszobába, hazavitelre stb.)
– Csináljanak bemutatót az általuk készített tárgyakból!
– Kövessenek, utánozzanak mintamotívumokat! (pl. sormintázással, gyöngyfűzéssel stb.)

b) Ábrázolás a mindennapi életben (játék, barkácsolás, díszítés)

Megfigyelési szempontok

– Ábrázol-e önmagától?
– Van-e igénye és kedve környezetét szépíteni?
– Van-e igénye önmagát minél esztétikusabban megjeleníteni? (pl. fésülködés, ruhaigazítás stb.)
– Képes-e az önkiszolgálásban azokra a cselekvésekre, amelyek a finommozgást igénylik? (pl. az evőeszköz használata, öntés a kancsóból stb.)
– Szereti-e azokat a munkajellegű tevékenységeket, amelyek finommozgást igényelnek? (pl. a szalvéta hajtogatása, a babaruha mosása stb.)
– Szeret-e, képes-e játszani azokkal a játékszerekkel, amelyek finommozgást igényelnek? (pl. pötyi, mozaik játékok stb.) Milyen a kreativitása, az ötletessége?

– Milyen mértékben tudja elképzeléseit megvalósítani, kér-e, elfogad-e segítséget?

Kérdések, beszélgetés, feladatok, cselekedtetés

– Rendezzük át a termet, frissítsük fel a díszítéseket! Készítsenek a gyerekek dísztárgyakat! (pl. rajzokat, festményeket, szobrokat, szárazvirág díszeket, vázákat, csuhé babákat, szőnyegeket, párnákat stb.)
– Készítsenek játékokat, amelyek hiányoznak! (pl. hajszárító flakonból, szekér fából, koszorú papírból stb.)
– Készítsünk használati tárgyakat! (pl. szalvétatartó, zsebkendőtartó, képkeret stb.)
– Készítsünk öltöztetőbabát, babaházat berendezéssel!
– Készítsenek díszleteket és jelmezeket egy-egy előadáshoz!
– Készítsenek ugyanilyen tárgyakat a spontán játékhoz!
– Készítsenek bábokat változatos anyagokból (pl. terményből, textíliából, zacskóból, fakanálból stb.) egy-egy előadáshoz és a spontán bábozáshoz!
– Süssünk, főzzünk! (pl. készítsünk salátát, tegyünk el befőttet, segítsenek hámozni, vágni stb.)
– Dolgozzanak egyéb, finommozgást igénylő munkákban! (pl. a szalvéta hajtogatása, kenyérkenés, a törülköző felakasztása, gombvarrás, fésűmosás stb.)
– Adjunk lehetőséget kezük ápolására, díszítésére! (pl. körömkefe-használat, körömvágás, kézfej kenése, karkötő készítése stb.

VI. A megfigyelések rögzítését szolgáló táblázat:

A gyermek fejlődésének nyomon követése I.

A gyermek neve, beceneve, jele	**Szociális képességek**		**Értékelés Dátuma**
	Rendszer struktúrák	**Szöveges értékelés (Félélvenként minimum egy alkalom)**	
	1.Társas kapcsolatok, játék,viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret		
	I.1.a Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek		

	I.1.b Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás		
	2.Érzelemk, motivációk, beállítódás, akarati megnyilvánulások		
	I.2.a. Érzelmek, motivációk, beállítódás		
	I.2.b. Akarati tényezők		

A gyermek fejlődésének nyomon követése II.

	Értelmi képességek		**Értékelés dátuma**
	Rendszer struktúrák	**Szöveges értékelés** **(Félévenként minimum egy alkalom)**	
	1.Kognitív szféra		

A gyermek neve, beceneve, jele	***II.1.a*** ***Gondolkodási műveletek*** - Fogalomismeret, tájékozottság - Összehasonlítás, megkülönböztetés - Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis - Konkretizálás, általánosítás - Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria		
	II.1.b Pszichikus funkciók működése Koncentráció, feladattartás, figyelem - Érdeklődés - Emlékezet - Képzelet - Problémamegoldó képesség		

	2. Érzékszervi szféra, percepció - Testsémaismeret - Hallásérzékelés - Látásérzékelés - Tapintás érzékelés -Koordinációs működés (test-kéz-láb-szem), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése - Téri irányok, relációk érzékelése, idő érzékelés		

A gyermek fejlődésének nyomon követése III.

	Verbális képességek		**Értékelés dátuma**
	Rendszerstruktúrák	**Szöveges értékelés (félévenként minimum egy alkalom)**	

A gyermek neve, beceneve, jele	***1. Nyelvhasználat*** *1. a. Az összefüggő,* *folyamatos beszéd megjelenése*		
	1. b. A beszéd tisztasága, nyelvtani alkalmazás szintje		
	2. Verbális kommunikáció 2. a. Beszédértés		

	2. b. Nyelvi kifejezőkészség		

A gyermek fejlődésének nyomon követése IV.

A gyermek neve, beceneve, jele	**Testi képességek**		**Értékelés Dátuma**
	Rendszer struktúrák	**Szöveges értékelés (Félévenként minimum egy alkalom)**	
	1. Nagymozgások		
	IV.1.a Mozgáskoordináció, motoros képességek		

	IV.1.b Téri tájékozódás nagy mozgással, a cselekvés szintjén		
	2. Finommozgások		
	IV.2.a. Ábrázoló tevékenység (rajzolás, festés, mintázás, kézimunkázás)		

	IV.2.b. Ábrázolás a mindennapi életben (játék, barkácsolás, díszítés)		

4. A bevezető-kezdő szakasz

A pedagógiai folyamatok követése, szabályozása és az állandó pontosan eligazító visszacsatolás érdekében szükség van a tanulókra olyan visszaáramló információra, amelyek pontos képet adnak nevelő-oktató munkánk hatékonyságáról.

Az egységes iskola kialakítása érdekében egységes diagnosztikus eredményvizsgálatokat dolgoztunk ki és vezettünk be a 2009/2010. tanévben. Innovációs tevékenységünk az átmenetek megsegítése érdekében fókuszál a diagnosztikus eredményvizsgálatokra.

A tanulási időszak bevezető- kezdő szakaszára kidolgozott mérőlapjaink a készségfejlesztés mérését rögzítik. Az adott évfolyamokon a követelményeket lebontottuk aktuális minimum (a), követelmény (b) és optimum szintre (c). Az adott tantárgy teljes lefedettségére törekedtünk - magyar nyelv és irodalom tantárgyból szövegértés, helyesírás, íráshasználat területén, matematika tantárgyból számkörök, sorozatok, relációk, szabályjátékok, szöveges feladatok témaköreiben. A mérések kritériumorientáltak. Célunk annak kiderítése, hogy egy adott tevékenység elemet milyen szinten sajátították el a tanulók. Az általunk alkalmazott diagnosztizáló eredményvizsgálatokból 1-2-3-4. évfolyamon a kimeneti méréseket tesszük közzé (javasoljuk az év végi szummatív mérések előtt felhasználni). Minden intézmény a követelményrendszerét a helyi tantervében fogalmazza meg, ezért a minta arra alkalmas, hogy a felhasználó intézmény a saját helyi adottságaihoz igazítsa. A diagnosztizáló mérőlapok átdolgozása

folyamatosságot kíván, igazodva az aktuális követelményekhez és a gyermekek egyéni képességeihez.

Az oktatási segédanyag a Pirisi Jánosné- Pesti Gézáné: „Hogyan igazodjunk a helyi és egyéni különbségekhez?”elnevezésű pedagógiai szisztéma alapján készült.

DIAGNOSZTIZÁLÓ FELADATLAPOK

tanuló neve

Szövegértés
Helyesírás
Íráshasználat

1.évfolyam 4. diagn.

3d

Megértem a szöveget?

A hangya a patakba esett.

Társai kerestek egy szalmaszálat.

Kimentették társukat a vízből.

1 a

• Húzd alá a helyes választ!

1. Ki esett a patakba?

   hangya tücsök szúnyog

2. Mivel mentették ki társai?

   faággal fűszállal szalmaszállal

2 b

• Húzd alá a mondatokban a helyes választ!

Mit kerestek a társai?

Társai kerestek egy szalmaszálat.

Honnan mentették ki a hangyát?

Kimentették a vízből a hangyát.

3 c

• Húzd alá a mesében a helyes választ!

Hová esett a hangya?

Kik mentették ki a vízből?

3d

Tudok másolni?

1

a

piros lepke

sárga virág

2

b

Kék az ég.

A maci éhes.

3

c

Sűrűn esik az eső.

Kinyílt a piros tulipán.

3d **Tudok írni tollbamondás után?**

1 a

Látó-halló tollbamondás

2 b

Látó-halló tollbamondás

3 c

Halló tollbamondás

3d

Tudok írni tollbamondás után?

Nevelői példány

1 a

Látó-halló tollbamondás

óra tej madár mező

2 b

Látó-halló tollbamondás

Itt a nyár. Szép idő van.

3 c

Halló tollbamondás

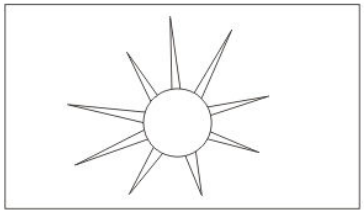

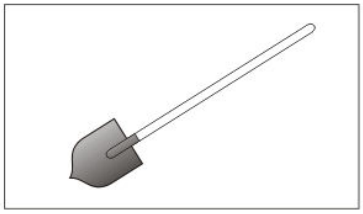
A tej finom. A gólya repül. A csiga lassan halad.

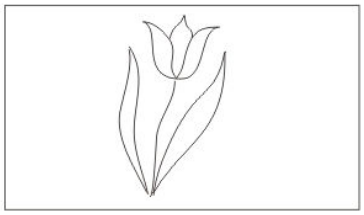
3d **Önállóan is tudok írni?**

1 a

• Mit látsz a képen? Jegyezd le!

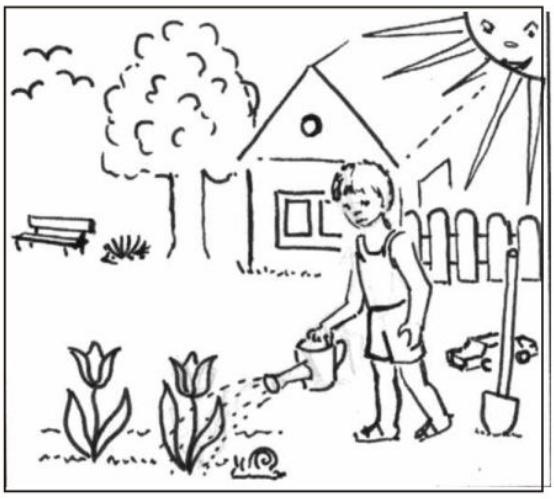

2 b

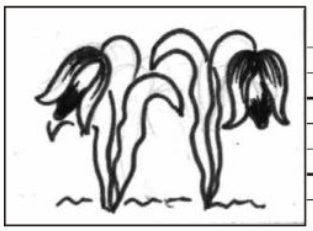
• Írj szavakat a képről!

3 c

• Írj a képekről egy-egy mondatot!

DIAGNOSZTIZÁLÓ FELADATLAPOK

tanuló neve

Szövegértés
Helyesírás
Íráshasználat

2.évfolyam 4. diagn.

Megértem a szöveget?

Nem fogadott szót a kiskakas

Hol volt, hol nem, volt két testvér, egy kiskakas és egy tyúkocska.

Kiszaladt a kertbe a kiskakas, és csipegetni kezdte a ribizlit.

- Ne edd meg kiskakas! Várj, amíg a ribizli megérik! - figyelmeztette a tyúkocska.

Nem fogadott szót a kiskakas, ezért nagyon megbetegedett. Okos testvére megitatta orvossággal, borogatást rakott a gyomrára.

Meggyógyult a kiskakas, és kiment a mezőre.

Nyár volt. A nagy melegben ugrándozott, szaladgált a kiskakas. Odaszaladt a folyóhoz, hogy szomját csillapítsa.

- Ne igyál, kiskakas! Várj, amíg lehűlsz! - kiáltotta a tyúkocska.

Nem fogadott szót a kiskakas, mohón itta a hideg vizet. Kilelte menten a hideg. Orvosért szaladt a tyúkocska. Nagy üveg orvosságot rendelt az orvos.

Tél volt már, mire felgyógyult. A kiskakas korcsolyázni akart, de a tyúkocska azt mondta neki:

- Várj kiskakas, várd meg, míg a folyó egészen befagy!

Hallgatott most már a kiskakas idősebb testvére okos tanácsára.

Népmese

1 a

• Sorold fel a mese szereplőit!

1._____ 2._____

• Válaszd ki a helyszíneket!

kert, erdő, mező, padon, folyónál

2 b

• Egészítsd ki a mondatokat!

Kiszaladt a kertbe a _____ .

Kimelegedve mohón itta a _____ vizet.

3 c

• Számozással tedd helyes sorrendbe!

☐ A kiskakas nem ment korcsolyázni a vékony jégre.

☐ A kiskakas megbetegedett az érett ribizlitől.

☐ A kiskakas megfogadta, hogy hallgat az idősebb tanácsára.

☐ Kimelegedve hideg vizet ivott, beteg lett.

4d

Pontosan másolok?

1

Nyár volt. A nagy melegben ugrándozott, szaladgált a kiskakas. Kimelegedett, megizzadt, és odaszaladt a folyóhoz, hogy szomját csillapítsa.

- Ne igyál, kiskakas! - kiáltotta a tyúkocska. - Ne igyál hideg vizet! Várj, amíg lehűlsz!

Nem fogadott szót a kiskakas, mohón itta a hideg vizet. Kilelte menten a hideg. Okos testvérkéjének minden erejére szüksége volt, hogy haza tudja vinni a beteg kiskakast. Orvosért szaladt a tyúkocska. Nagy üveg orvosságot rendelt az orvos. Nagyon sokáig feküdt betegen a kiskakas.

Részlet a Nem fogadott szót a kiskakas c. meséből

4d

Ismerem a mondatfajtákat?

1 a

• Húzd alá **kékkel a kijelentő, pirossal a kérdő** mondatokat!

Ragyogó, napsütéses idő van. A madarak vidám énekkel köszöntik a szép májust. Gyönyörű színekben pompázik az erdő, a mező. Mi mozog itt a fűben? Egy zöld gyík sütkérezik a napon.

2 b

• **Pótold** a mondatvégi **írásjeleket**!

Erdőn, mezőn, fák tövében vagy derekán sokféle gomba nő Nem mindegyik ehető Tudod-e, melyek a gombafogyasztás szabályai A természetben szedett gombát szakértővel kell megvizsgáltatni Te is szereted a gombából készült ételeket

3 c

• Írj az alábbi mondathoz kérdő és óhajtó mondatot!

A tölgyfákon gyakran láthattok gubacsot.

kérdő: _____

óhajtó: _____

4d **Tudok helyesen írni?**

1 Látó-halló tollbamondás **a**

2 Halló tollbamondás **b**

3 Halló tollbamondás **c**

1 a

Látó-halló tollbamondás

Zöld gyík fut a fűben.
A gyerekek figyelik.
Honnan bújt elő?

2 b

Halló tollbamondás

Korhadt fában van az otthona.
Szeret sütkérezni a napon.

3 c

Halló tollbamondás

Maradjatok csendben! Így sokáig megfigyelhetitek ezt a kedves kis állatot.

tanuló neve

Szövegértés
Helyesírás
Íráshasználat

3.évfolyam 4. diagn.

tanuló neve

Szövegértés
Helyesírás
Íráshasználat

3.évfolyam 4. diagn.

Megértem a szöveget?

Amikor a terhes szekér találkozott a hatlovas hintóval

① Mikor egyszer Mátyás király az országot járta, igen nagyon elfáradt, hát felkéredzkedett egy szegény ember szekerére.

A két rossz gebe alig bírta húzni a megrakott szekeret, de azért küzdöttek vele becsülettel.

② Hát amint haladnak az úton, szembetalálkoznak egy fényes hatlovas hintóval. Mindjárt kiált rájuk a hintó kocsisa:

- Térjen ki, kend, de tüstént!

Mátyás király igen rossz néven vette ezt a dolgot, súgta mindjárt a gazdának, hogy ki ne térjen a hintó elől.

Akkor már a báró is kihajolt a hintó ablakán.

- Cserdíts a nyakába, fiam! Majd ért abból, ha a szóból nem értett!

③ A kocsis már szinte megtette, amit az ura parancsolt neki, ám Mátyás addigra leugrott a bakról és a hintó mellett termett. Kigombolta mellén a rossz inget, megmutatta az alatta rejlő királyi ruházatot.

A báró is, a kocsis is mindjárt tudta, kivel kerültek szembe; azonnal térdre is borultak előtte.

④ - Ti ketten, fogjatok ki két lovat, ezt a hintót elhúzza négy is, aztán kössétek őket a szegény ember két gebéje elé!

Így szólt Mátyás király, és báró meg kocsisa ugrott is, hogy teljesítse a parancsot.

- Mostantól kezdve pedig törvény legyen az országban, hogy mindig az üres szekér tér ki a teherrel rakott elől!

Ennyit mondott igazságos Mátyás, ha pedig mondta, hát akkor úgy is lett.

Népmese

1 a

• Válaszolj a kérdésekre!

Kinek a szekerére kéretőzött fel Mátyás király?

_____

Kivel találkoztak szembe?

_____

2 b

• Húzd alá a választ a szövegben! Írd le az aláhúzott mondatot!

Mit kiáltott a hintó kocsisa?

_____

Mi lett az új törvény?

_____

3 c

• Egészítsd ki a hiányzó eseményeket!

1. Mátyás király felkéretőzött egy szekérre.
2. _____
3. A báró a király előtt.
4. _____

4d **Mit tudok az igékről és melléknevekről?**

1 a

• Csoportosítva másold le az alábbi igéket!!

játszik, olvasott, majd bemegy, terített, elhervad,
le fog ülni, mosolyog, rajzolt, enni fog.

múlt idő:	jelen idő:	jövő idő:

2 a

• Alakítsd át a jelen idejű igéket múlt idejűvé!

Mit csinál?	Mit csinált?
sétál	.....
terít	.....
játszik	.....
szalad	.....

3 b

• Egészítsd ki a táblázatot a hiányzó melléknevekkel!

Alapfok	Középfok	Felsőfok
piros	pirosabb	legpirosabb
forró		
	jobb	
szép		
		legkisebb

4 c

• Húzd alá a Weöres Sándor Bújócska című versében a mellékneveket!
A melléknevek **felsőfokát** írd le **szótagolva**!

Keskeny út,
széles út
kettő közt egy csorba kút.
Ha benézel, jól vigyázz,
rése száz és odva száz,
ha sokáig kandikálsz,
virradóra megtalálsz.

Kis dió,
nagy dió,
kettő közt egy mogyoró.
Épült benn egy cifra ház,
terme száz és tornya száz,
ha sokáig benne jársz,
esztendőre megtalálsz.

Pontosan másolok?

1

Nyár volt. A nagy melegben ugrándozott, szaladgált a kiskakas. Kimelegedett, megizzadt, és odaszaladt a folyóhoz, hogy szomját csillapítsa.
- Ne igyál, kiskakas! - kiáltotta a tyúkocska. - Ne igyál hideg vizet! Várj, amíg lehűlsz!

Nem fogadott szót a kiskakas, mohón itta a hideg vizet. Kilelte menten a hideg. Okos testvérkéjének minden erejére szüksége volt, hogy haza tudja vinni a beteg kiskakast. Orvosért szaladt a tyúkocska. Nagy üveg orvosságot rendelt az orvos. Nagyon sokáig feküdt betegen a kiskakas.

Részlet a Nem fogadott szót a kiskakas c. meséből

4d **Tudok helyesen írni?**

1 a

Halló tollbamondás

2 b

Halló tollbamondás

3 c

Halló tollbamondás

4d **Tudok helyesen írni?** **Nevelői példány**

1 a

Halló tollbamondás

A mag az átmelegedett földbe kerül.
Vizet szív magába.
Megduzzad benne a csíra.

2 b

Halló tollbamondás

Kihízza a saját lakását. Néhány feszítés és pattan a maghéj.
Szabad az út a levélkék előtt. Hát nem furcsa?

3 c

Halló tollbamondás

Mennyit bosszankodtunk, hogy nem tudjuk körmünkkel szétfeszíteni a magot,
és most egy hajszálvékony csírától úgy szétvált, mint két papírlap.

DIAGNOSZTIZÁLÓ FELADATLAPOK

tanuló neve

MATEMATIKA

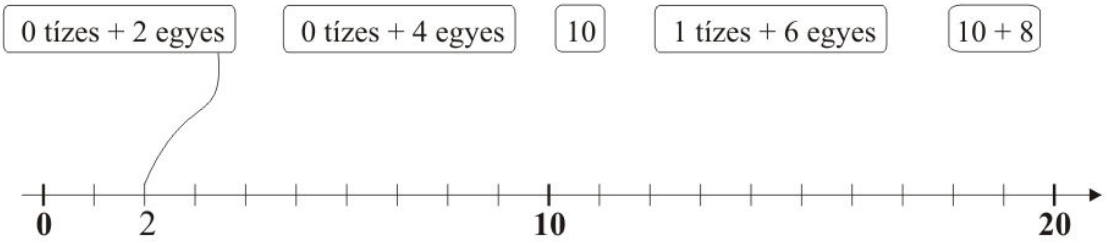
1.évfolyam / 4. diagn.

4d

Kiszámítjuk!

1 a

• Mennyi? Kösd össze a kártyákat a számegyenes megfelelő pontjával!

12 + 4 12 - 4 15 + 5 15 - 5

2 b

• Írd be a hiányzó számokat!

6 + 7 = □□	13 – 5 = □□
7 + 5 = □□	17 – 6 = □□
12 + 6 = □□	12 – 5 = □□
7 + 8 = □□	14 – 5 = □□

3 c

• Számítsd ki! Használj műveleti jeleket is!

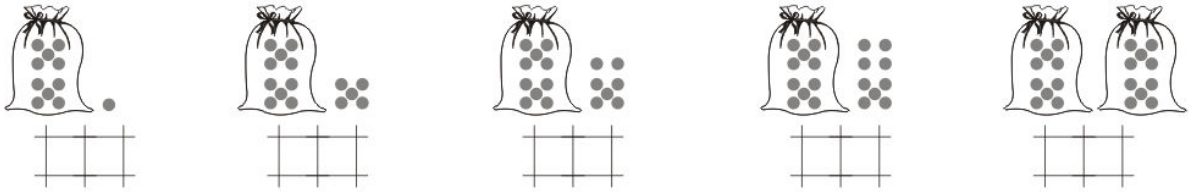

4d

Melyik több? Melyik kevesebb?

1 a

- Mennyi?
- Melyik a több? Mennyivel?

2 b

- Sorold fel, mely számok teszik igazzá a nyitott mondatot!

$15 < \square < 21$ $\square$: .....

3 c

- Rajzold be a nyilakat! Ennél —nagyobb→ ez.

3 tízes

negyven

70

10 10

száz

4d

Igaz? Hamis?

1 a

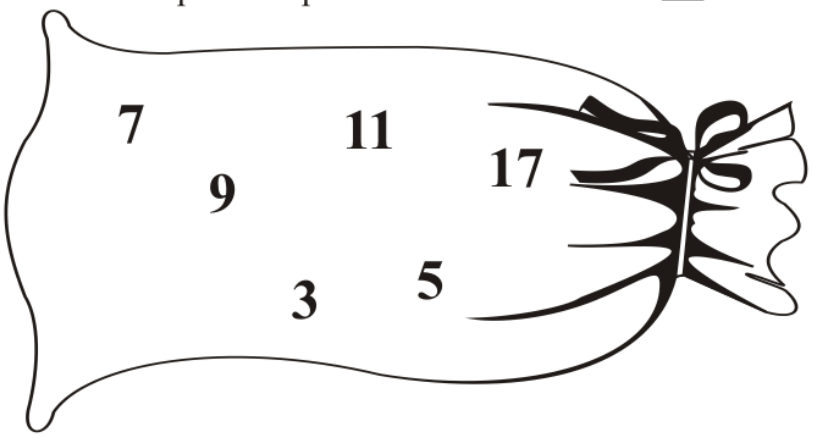
• Figyeld meg a számokat, melyek párosak, melyek páratlanok!

Igaz: i Hamis: h

Ebben a halmazban csak páros számok vannak. ☐

Ebben a halmazban csak páratlan számok vannak. ☐

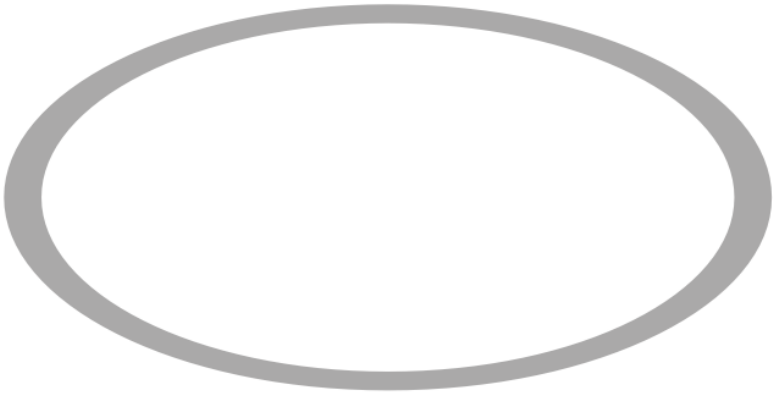
Ebben a halmazban páros és páratlan számok vannak. ☐

2 b

• Írj a halmazkarikába számokat úgy, hogy a következő állítás igaz legyen:

"Ebben a halmazban minden **szám 15-nél kisebb és páratlan.**"

3 c

• Döntsd el, melyik állítás **igaz,** melyik **hamis."**

A 20 szomszédai páros számok. ☐

A 20 szomszédai páratlan számok. ☐

A 10 szomszédai között van kétjegyű szám. ☐

4d

Kitaláljuk a szabályt?

1 a

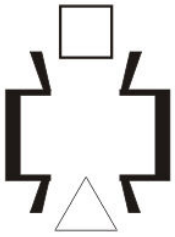
• Egészítsd ki a táblázatot!
Tartsd be a szabályt:

○ + △ = 20

○	**15**	**14**		**12**	**10**	**11**		**18**	**13**
△	**5**	**6**	**17**				**16**		

2 b

• Találd ki a szabályt és egészítsd ki a táblázatot!

□	10	13	12	14	16	15	17
△	7	10					

• Húzd alá a helyes szabályt!

□ + 3 = △ □ – 3 = △

3 c

• Írj helyes szabályokat az első feladathoz!

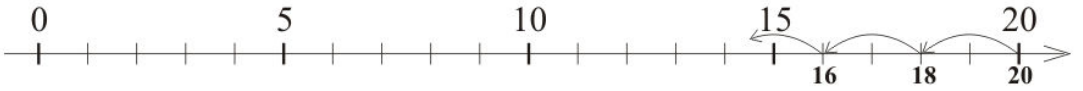
○ + △ = 20

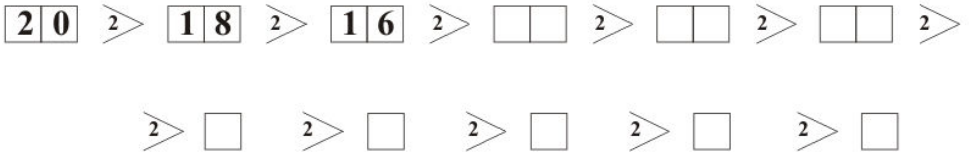
4d

Sorba rendezzük!

1 a

• Készíts 2-esével csökkenő számsorozatot!

2 b

• Pótold a sorozat hiányzó tagjait!

20 → 17 → 14 → ___ → ___ → ___ → ___ → ___ → -1

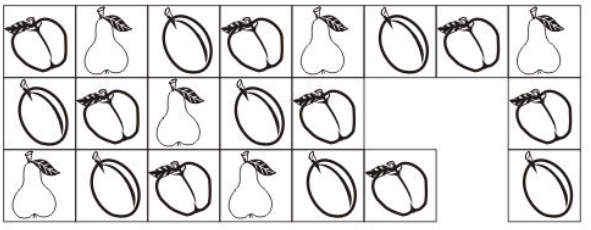
• Mi a sorozat szabálya? Karikázd!

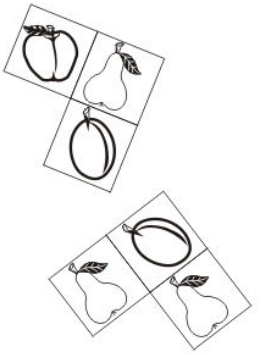
+ 2 - 2 + 3 - 3

3 c

Ebből a táblából kivágtunk egy kis lapot.
Melyik lehet az a két lap közül?

• Jelöld színezéssel!

• Írd le, hányadik helyeken látható a sorozatban:

: 1., 4., _____

: 2., 5., _____

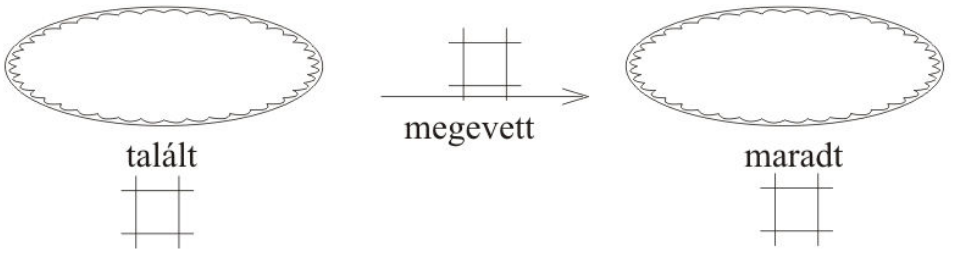
: 3., 6., _____

4d **Gondolkozz!**

1 a

- Olvasd el a szöveges feladatot!
- Rajzolj!

Peti talált 9 szem -t. 5 szemet megevett. Hány maradt a tálban?

- Írd le **számtannyelven!**

2 b

- Panninak **20 db** palántája volt. **Elültetett belőle 5 db** paradicsom palántát. **Hány** palántája **maradt**?
- Számolj!

- Egészísd ki a választ!

Panninak ☐☐ palántája maradt.

3 c

Bandinak **volt 20** üveggolyója, öccsének **adott 8** üveggolyót és a nővérétől pedig **kapott 3** üveggolyót. Hány üveggolyója van most?

- Számítsd ki!

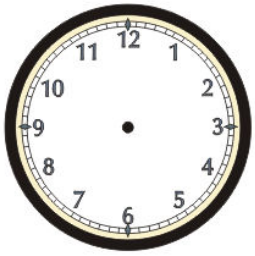
- Egészísd ki a választ!

Bandinak ☐☐ üveggolyója van.

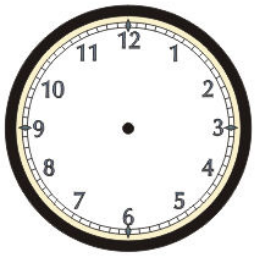
4d **Ismerem az órát?**

1 a

• Rajzold meg a mutatókat!

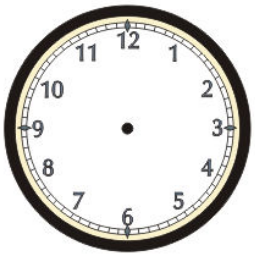
2 óra

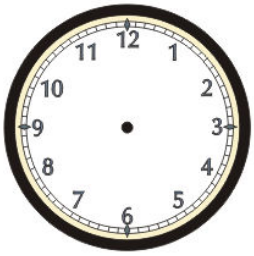
6 óra

2 b

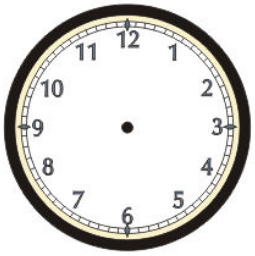
• Rajzold be a mutatókat!

reggel

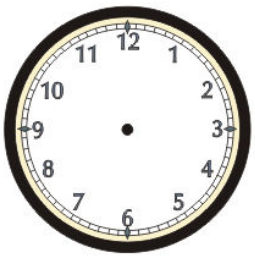
dél

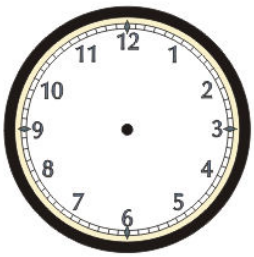
15 óra

3 b

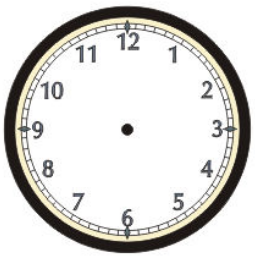
• Rajzold be a mutatókat!

4 óra 0 perc

4 óra 5 perc

4 óra 20 perc

DIAGNOSZTIZÁLÓ FELADATLAPOK

tanuló neve

MATEMATIKA

2.évfolyam / 4. diagn.

4d **Kiszámítjuk!**

1 a

• Számolj!

$9 \cdot 5 =$ ☐☐ $\quad 90 - 46 =$ ☐☐ $\quad 18 : 3 =$ ☐☐ $\quad$ ☐☐ $\cdot 10 = 60$

$8 \cdot 6 =$ ☐☐ $\quad 48 + 42 =$ ☐☐ $\quad 48 : 6 =$ ☐☐ $\quad$ ☐☐ $: 2 = 9$

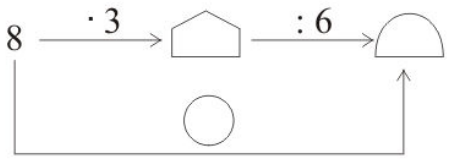
2 b

• Mennyi?
A részeredményeket is jegyezd le!

$7 \cdot 4 + 3 \cdot 6 =$ ☐☐ $\quad 14 + 28/7 =$ ☐☐

$(20 + 34) : 6 =$ ☐☐ $\quad 7 \cdot 10 - 7 \cdot 6 =$ ☐☐

• Pótold a számokat a hosszú nyilakon is!

3 c

• Számold ki!

$(40+ 9): 7 + 13 =$ ☐☐

$3 \cdot 7 + 100/5 - 6 \cdot 7 =$ ☐☐

$(40:20 + 2 \cdot 9) \cdot 3 =$ ☐☐

4d **A számok sokféle neve**

1 a

• Hogy hívnak? Ki vagyok? Jegyezd le számmal!

Tizennégy és negyvenegy **összege**		Huszonhét **harmada**		Száz és tizenkettő **különbsége**	

2 b

• Keress több megoldást, ha ◯ = 100 !

◯ = 8 · △ + □

◯ = 8 · △ + □

◯ = 8 · △ + □

3 c

• Többféle megoldást jegyezz a táblázatba!

70 = 6 · □ + ◯ · 5 + △

Ha □			
és ◯			
akkor △			

4d **Mennyit ér?**

1 a

• Írd be a számok

egyes szomszédait,

	22	
	48	

páros szomszédait,

	22	
	48	

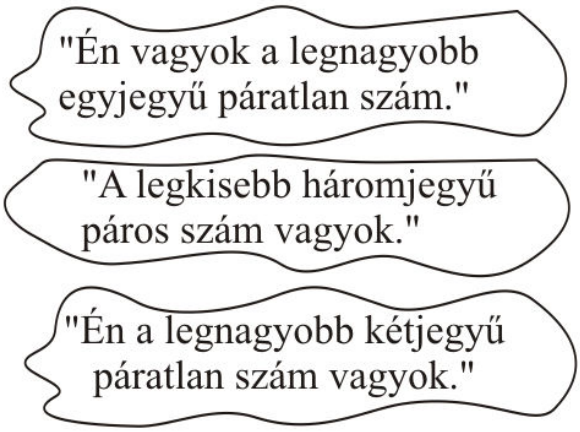
tízes szomszédait!

	48	
	95	

2 b

• Írd a táblázatba a bemutatkozó számokat!

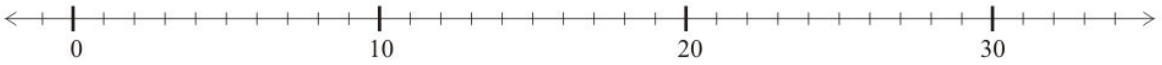

sz	t	e

3 c

• 20-nál több, de 30-nál kevesebb almám van.
Mennyi lehet az almám?
Olvasd le a számegyenesről!

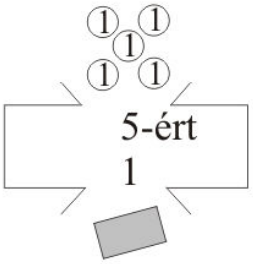

Válasz: _____

4d **Hogyan lehet még?**

1 a

• Egy automata gép 5 Ft-ért ad egy rágógumit
Hány rágógumit kaphatsz 15, 10, 20 ... stb forintért?

5	10	20	30	35
1	2			

2 b

• A gyerekek szedtek **24** szál virágot és vázába tették.
Minden vázába **ugyanannyi** virágot tettek.
Hány vázájuk lehetett? Hány szál kerülhetett egy vázába?

Ha **6** vázájuk volt, akkor ...
Ha **4** vázájuk volt, akkor ...
Hogyan lehet még?

(24) db virágot	**24**	**24**	**24**	**24**	**24**
□ db vázába	**6**	**4**	**3**	**8**	
△ szál lett 1 vázában	**4**	**6**			**12**

Karikázd be a helyes szabályt!

△ + □ = ○ △ − □ = ○ △ · □ = ○

□ : △ = ○ ○ = △ · □ ○ = △ : □

3 c

• Írd le a szabályt többféleképpen, de betűkkel!

Ha ○ = c akkor c = _____ _____

□ = a a = _____ _____

△ = b b = _____ _____

4d **Sorozatot készítünk!**

1 a

• Írd a nyilak fölé a szabályt!
Egészítsd ki ezt a sorozatot!

__ __ 9 12 15 __ __ __ 27 __

2 b

• Pótold a sorozat tagjait!

__ __ 27 36 45 54 __ __ 81

• Melyik állítás igaz erre a sorozatra?

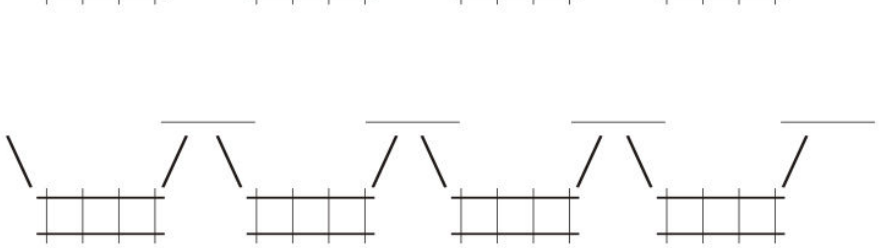
"Ez egy csökkenő számsorozat." ☐

"Ez egy növekvő számsorozat." ☐

3 c

• Írd le a 7 többszöröseit **csökkenő** sorrendben!
• Karikázd be a páratlanokat!

77 ____ ____ ____ ____

4d **Gondolkozz!**

1 a

- 36 gyermeknek veszünk narancsot.
  Egy csomagban 9 narancs van.
  Hány csomagot vásároljunk?

Rajzolj, ha kell!

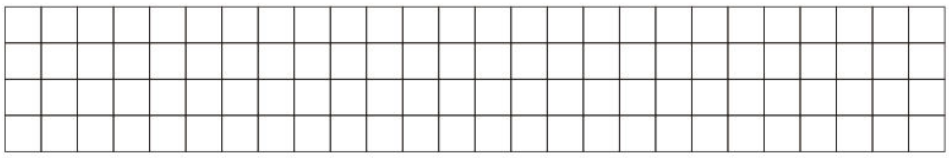
Számolj!
Egészítsd ki a választ!

☐ csomag narancsot kell vásárolni.

2 b

18 fiúnak és 22 lánynak lufit vásárolunk gyermeknapra.
Egy csomagban 10 darab lufi van.
Hány csomaggal vásároljunk, hogy mindenkinek jusson lufi?

Számolj!

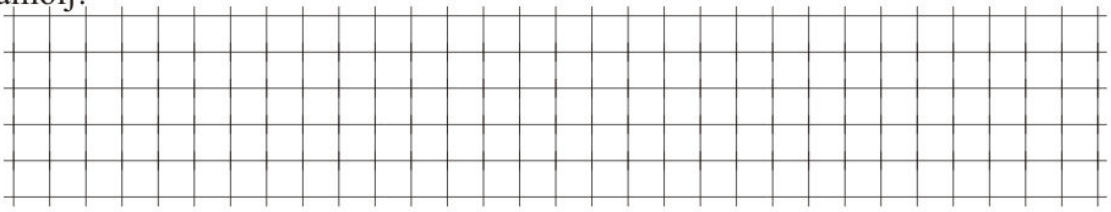
Egészítsd ki a választ!

☐ csomag lufit kell vásárolni.

3 c

- Egy asztalos 38 széklábat készített.
  Hány széket tud készíteni és mennyi székláb marad meg?

Gyűjts adatokat!
Számolj!

Válasz:

4d **Ismerem a mértékrendszert?**

1 a

• Írd be a hiányzó számokat!

1 dm = ____ cm 1 kg = ____ dkg

1 m = ____ cm 1 liter= ____ dl

1 m = ____ dm 1 ó = ____ perc

2 a

• Írd be a hiányzó mérőszámokat!

2 dm = ☐☐ cm 1 nap = ☐☐ óra

1 m 7 dm = ☐☐ dm 70 cl = ☐ dl

4 l 3 dl = ☐☐ dl 60 perc = ☐ óra

3 c

• Írd be a hiányzó mérőszámokat!

10 cl + ☐☐ cl = 1 l 9 dl = ☐☐ cl

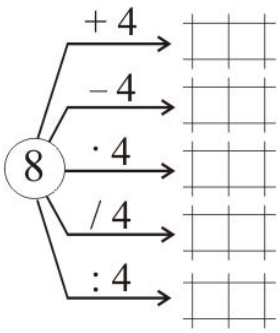
10 cm + ☐☐ cm = 1 m 10 dkg + ☐☐ dkg = 1 kg

2 óra = ☐☐☐ perc

4d **Kisebb? Nagyobb? Egyenlő?**

1 a

• Számolj úgy, ahogy a nyilak mutatják!

2 b

• Mely számok teszik igazzá az egyenlőtlenséget?

$5 \cdot 10 < a < 7 \cdot 10$ a:_____

3 c

• Gondoltam egy számra, megszoroztam 6-tal, a szorzathoz 12-t adtam. Eredményül 60-at kaptam. Melyik számra gondoltam?

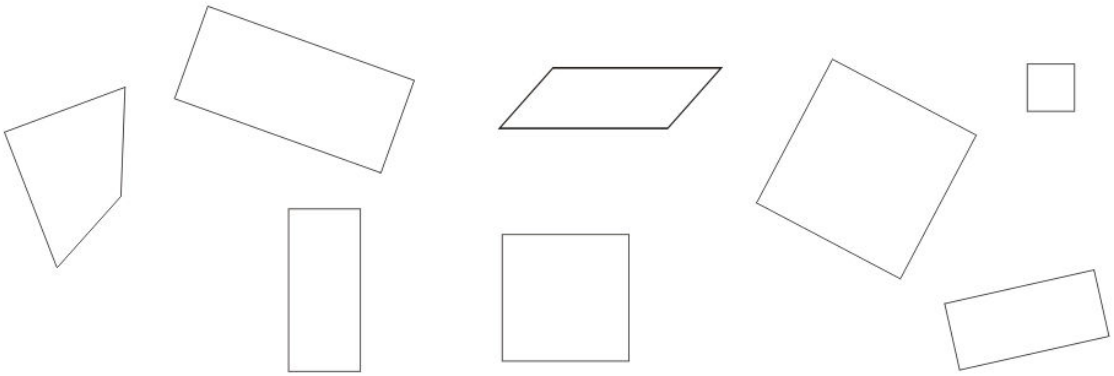
Számolj!

A gondolt szám:

4d **Ismerem a négyszögeket?** **G**

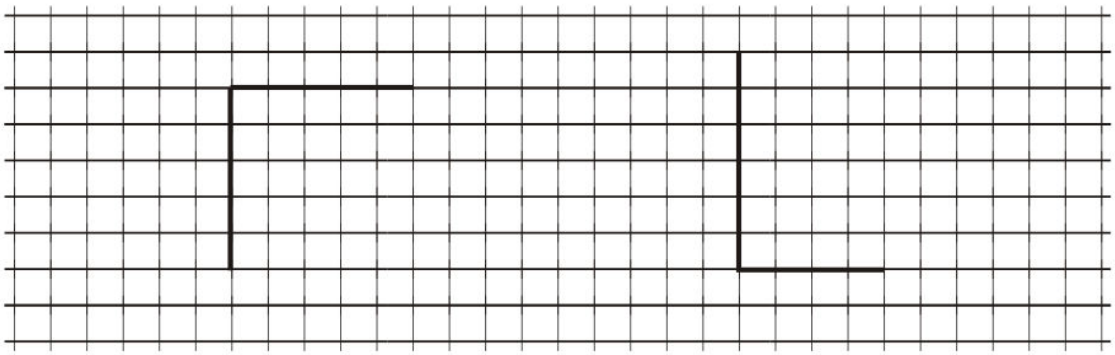
1 a

• Színezd a 6 darab téglalapot kékre!

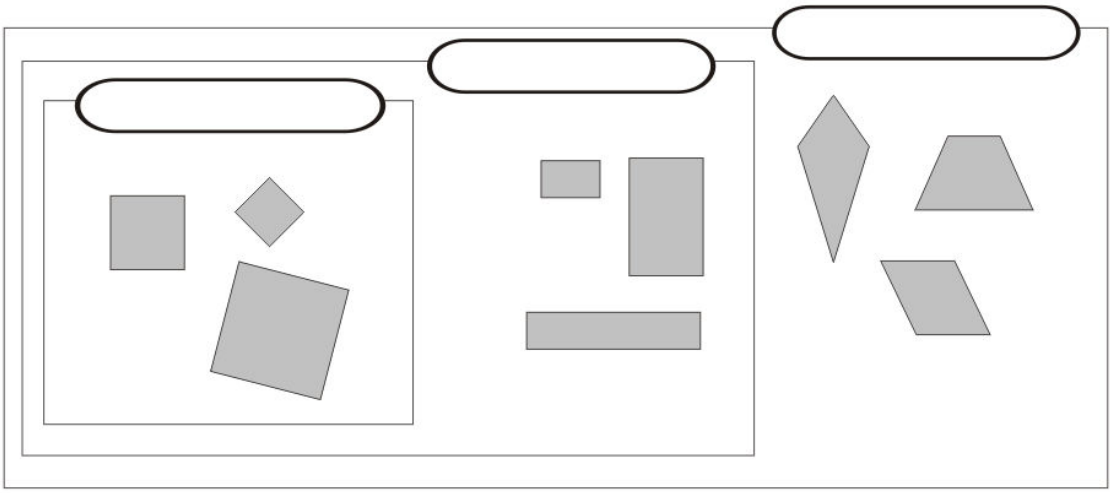
2 b

• Fejezd be úgy a rajzokat, hogy téglalapokat kapj!

3 c

• Nevezd meg a csoportokat!

Folyadékot mérünk!

1 a

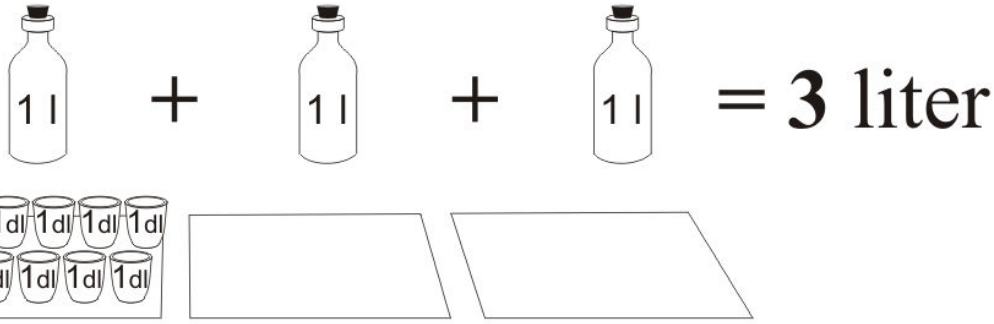

-es üveg tejből 10 darab

-es pohár telik meg.

Hány pohárba fér bele 3 liter tej?
Egészítsd ki a rajzot! Számokkal is írd le a feladatot!

10 dl + _____ dl + _____ dl = _____ dl

2 b

Egészítsd ki, segít a kép!

1 l =_____dl **40 dl =_____l**

3 l =_____dl **5 l =_____dl**

3 c

Egy háromliteres üvegből kiöntünk fél litert.
Hány deciliter marad az üvegben?
Számolj! Egészítsd ki a választ!

Az üvegben ____dl marad.

DIAGNOSZTIZÁLÓ FELADATLAPOK

tanuló neve

MATEMATIKA

3.évfolyam / 4. diagn.

4d **Számoljunk írásban!**

1 a

Számolj!

420 : 6 = 360 : 4 =

540 : 9 = 560 : 7 =

630 : 7 = 640 : 8 =

2 b

Számolj! Becsüld meg az eredményt! Ellenőrizz!

B: _____ B: _____ B: _____

8	**4**	**3**	**:**	**6**	**=**			

9	**6**	**2**	**:**	**5**	**=**			

7	**6**	**3**	**:**	**8**	**=**			

Ell.:

3 c

Végezd el a műveleteket! Ügyelj a műveleti sorrendre!
Írásban számolj!

863 + 124 · 8 = ...

942 : 3 + 138 = ...

(984 – 364) · 5 = ...

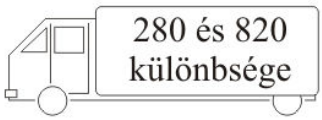
A.k.

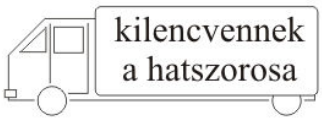
6

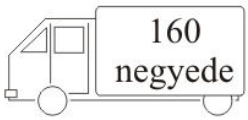
4d **A számoknak sokféle neve van**

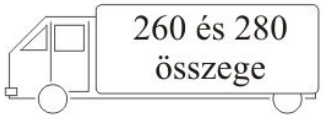
1 a

Számolj!
Kösd az autókat a megfelelő számhoz (zsákhoz)!

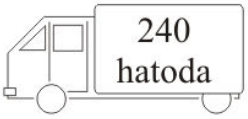

2 b

Keress helyes számpárokat!

160		
2	**·**	**80**
____	**·**	____
____	**·**	____

40		
40	**:**	**1**
____	**:**	____
____	**:**	____

3 c

Bontsd az alábbi számpárokat!

60

összeg: _____

különbség: _____

szorzat: _____

hányados: _____

4d **Gondolkozz!**

1 a

A nagyapa a három unokájának összesen 900 Ft-ot osztott szét.
Mennyi pénzt kapott egy-egy unokája?

Pénz:_____ Unokák száma:_____

Számtan nyelv: _____

Válasz:_____

2 b

Petinek volt 848 Ft-ja. A barátjának negyed annyi.
Mennyi pénze volt a barátjának?

Adatok: _____

Terv:_____

Becslés:_____

Számolás:_____

Válasz:_____

Hány forintja volt a két gyereknek együtt?

Peti:_____ barát:_____

(Terv_____

Becslés:_____)

Számolás:_____

Válasz: _____

3 c

Édesanya 16 m 36 cm függönyanyagot vásárolt, ebből 4 egyforma nagyságú függönyt varrt. Milyen hosszú volt egy függöny?
Egyenlettel számolj! Válaszolj!

A.k.

4d **Sorozatok**

1 a

Számolj 20-asával 470-től 670-ig!

+20 +20

470, 490, 510, _____, _____, _____, _____, _____,

2 b

Rendezd a számokat csökkenő sorrendbe!
Folytasd az így kapott sorozatot!

700, 880, 790, 970

_____, _____, _____, _____, _____, _____,

3 c

Mi a szabály? Folytasd mindkét irányba!

$\leftarrow$ $\rightarrow$

____, ____, 619, 633, 647, ____, ____, ____, ____,

4d **Hogyan lehet még?**

1 a

Petinek mindig hatodannyi Ft-ja van, mint Zolinak!
Mennyi pénze van Zolinak?

Z : 6 = P

Z	180	120	240	360	540
P	30	20			

2 b

Pisti a csokiért 4-szer annyit fizetett a boltban, mint a füzetért.
Mennyit fizetett?
Töltsd ki a táblázatot!

Cs	160	240	360		
F	40			80	110

Húzd alá a megfelelő szabályt!

Cs · 4 = F **Cs : 4 = F** **Cs / 4 = F**

Cs + 4 = F **Cs – 4 = F** **F · 4 = Cs**

3 c

A kertészetben **p**aradicsomból 3-ad annyit ültettek, mint **k**áposztából.
Hány szál palántát ültettek **ö**sszesen?

k	300	150	240	360	180		
p	100	50				70	20
ö	400	200				280	

_____ _____ _____ _____

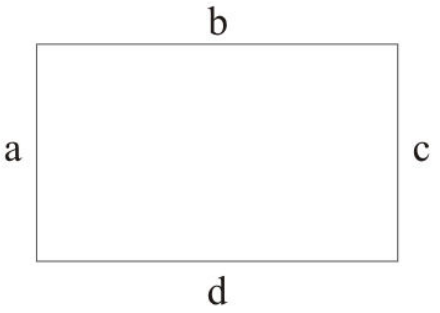
_____ _____ _____ _____

4d **Mérjünk!**

1 a

Mérd meg a téglalap oldalainak hosszúságát!

Centiméteres pontossággal dolgozz!

a = _____

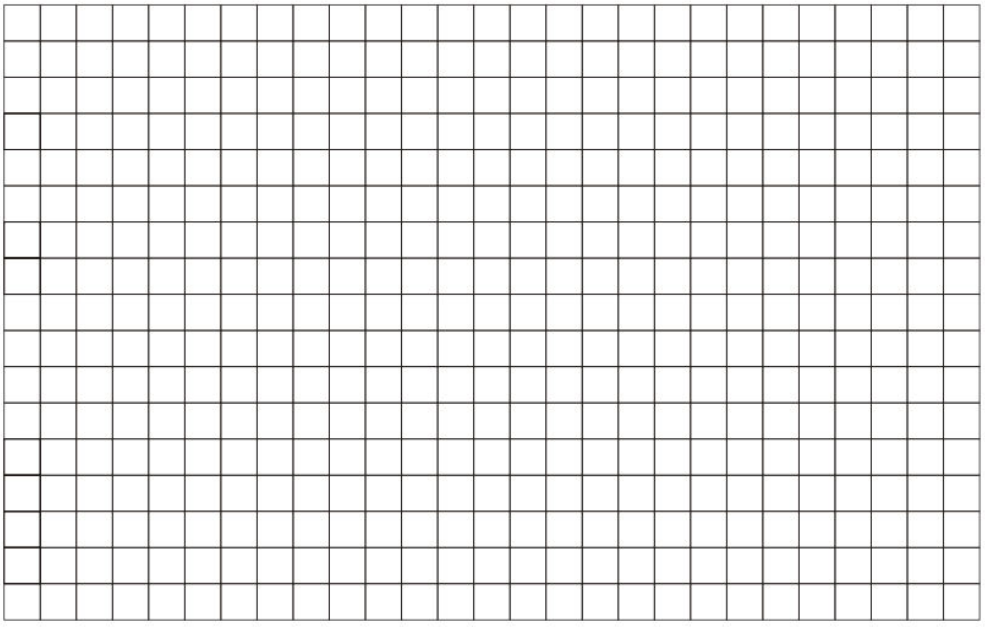
b = _____

c = _____

d = _____

2 b

Rajzolj egy téglalapot, amelynek oldalai **a** = 6 cm, **b** = 4 cm hosszúak!
Nevezd meg az oldalakat!

3 c

Egy téglalap egyik oldala 7 cm, a másik 5 cm! Hány cm a téglalap kerülete?
Rajzolj (ha szükséged van rá)!

a = _____

b = _____

K = ?

4d **Számoljunk írásban!**

1 a

Számolj!

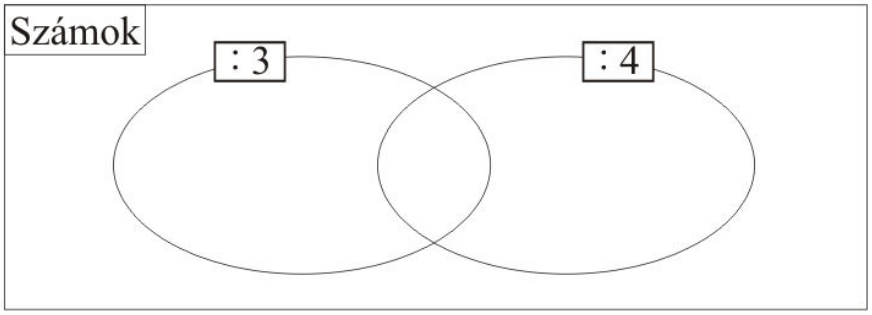
Karikázd a számok közül a 3 többszöröseit!

1, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 15, 19, 21, 28, 30,

3 b

Helyezd el a számokat a megfelelő halmazban úgy, hogy igaz legyen!

1, 7, 8, 9, 12, 18, 23, 24, 28, 32, 36, 40, 48

4 c

Igaz? Hamis?

A 0 páratlan szám.

A 0-ra végződő számok oszthatók 10-zel és 5-tel.

Minden 5-tel osztható szám páros.

Van olyan páratlan szám, amelyik osztható 10-zel maradék nélkül.

Magyar nyelv és irodalom

4. osztály

szövegértés

nyelvtan

helyesírás

1. **Olvasd el a mesét!**

Volt egyszer egy király, annak volt egy fia. Azt mondja egyszer a fiú az apjának:

- Édesapám, én most elmegyek, és addig vissza sem jövök, míg meg nem találom a legszebb lányt a világon.
- Menj édes fiam – mondta az apja -, és járj szerencsével.

Ment a királyfi, ment mendegélt, útjában sűrű erdőbe tévedt. Egy tüskebokorban varjú károgott kétségbeesetten, sehogy sem szabadulhatott a sűrű, tüskés ágak közül.
Jószívű volt a királyfi, kiszabadította a varjút, az meg így szólt hozzá:

- Húzz ki egy tollat a szárnyamból, s ha valaha bajba kerülsz, röpítsd a levegőbe a
  tollat, nyomban ott leszek, és segítek rajtad.

A királyfi eltette a varjútollat, s ment tovább. Most országútra ért, s egyszer csak látja ám, hogy vergődik az egyik kiszáradt keréknyomban. A királyfi megszánta a halacskát, elvitte a tóhoz beledobta. Az meg így szólt hozzá:

- Vegyél le a hátamról egy pikkelyt, s ha valaha bajba kerülsz, dobd a vízbe a pikkelyt,
  nyomban ott leszek, és segítek rajtad.

Ezután meg egy öregembert látott meg a királyfi, szomjas volt az öreg, meg éhes is ; a királyfi jó szívvel megitatta, megetette, az pedig így szólt hozzá:

- Tépd ki két hajszálamat, s ha valamikor bajban leszel, ereszd csak szélnek, nyomban ott leszek, és segítek rajtad.

Ment tovább a királyfi; harmadnapra egy falu határába ért. A falusiaktól meghallotta, hogy lakik itt egy öreg király, van annak egy világszép leánya, de a azt valaki feleségül akarja venni, a kérőnek háromszor úgy el kell bújnia, hogy a királylány ne találja meg. „No, ezt én megpróbálom"- gondolta a királyfi. El is ment a királykisasszonyhoz, feleségül is kérte, az pedig megmondta neki, hogy bújjon el háromszor;ha egyszer is el tud bújni úgy ,hogy ő nem találja meg, hát a felesége lesz.

No, a királyfi a levegőbe dobta a varjútollat. Jöttek a varja seregestül, fölvitték egy magas hegy tetejére. De a királylány egyenesen odament, meg is találta, ki is nevette a királyfit.
Másnap tóba dobta a pikkelyt. A partra úszott egy hatalmas hal, annak a hasába bújt a királyfi.

De jött ám a királylány, merítőhálóval kifogta a halat meg a királyfit, és még ki is nevette.
Harmadnap szélnek eresztette a két hajszálat. Jött az öregember, megcirógatta a királyfit, az nyomban tulipánná változott, és az öregember a kalapja mellé tűzte.

Kereste a királylány a kérőjét, de hiába kereste. Estére ki is hirdette, hogy ő bizony nem találja. Akkor a szépséges lány elé állt az öregember, a kezébe adta a piros tulipánt. A szép lány meg is csókolta a virágot, s az nyomban újra királyfi lett.

- Te az enyém, én a tiéd – mondta a királylány, s mindjárt meg is tartották a lakodalmat. A királyfi így hát megtalálta, haza is vitte a falujába a világ legszebb lányát.

2. Írd le a szereplők nevét!

_____

_____

6

3. Válaszolj a kérdésekre!

Miért indult útnak a királyfi?

_____

6

_____

Hogyan lehetett elnyerni a világszép leány kezét?

_____

_____

Miért nem találta meg kérőjét a királylány?

_____

_____

4. Húzd alá azokat a tulajdonságokat, amelyek jellemzők a királyfira!

kitartó, félénk, jószívű, tiszteletlen, segítőkész

3	

5. Tedd ki a mondatvégi írásjeleket! Nevezd meg a mondatfajtákat!

- Tépd ki két hajszálamat □ _____
- Szomjas volt az öregember□ _____
- Hol vergődött a halacska□ _____
- De jó lenne, ha nem találna rám□ _____
- Most megvagy□ _____

10	

6. Írj 2-2 példát a meséből a következőkre!

Főnév:_____
_____

Melléknév:_____
_____

Múlt idejű
ige:_____
_

Igekötős
ige:_____
_

8	

7. Jelöld helyesen a j hangot az alábbi szavakban!

veszé_es, za_ong, moso_og, mi_en, engedé_ez, ha_ózás, te_föl, akadá_ozó

8	

8. Egészítsd ki a szavakat odaillő magánhangzóval!

fi_k, gyönyör_, b_rönd, _voda, dar_

5	

9. Írj ki a meséből a kiejtéstől eltérő 4 szót! Húzz álló vonalat a szavak tövéhez!

_____

_____

4	

Elérhető pontszám: 50 pont 100%

Elért ☐ ☐ pontszám: pont %

Matematika
4. osztály

1 . feladat

a) Bontsd a megadott számot!

3600 =

b) Keresd a helyes számpárokat!

		2000
_____	*	_____
_____	*	_____
_____	*	_____
_____	*	_____

c) Írd a kért alakban!

500

Összeg alak: _____
Különbség: _____
Szorzat: _____
Hányados _____

2. Számolj fejben!

4500+1800= 8300-6900=
70*80= 8400:4=

3. Írd a műveleti jelek fölé, hogy milyen sorrendben hajtottad végre a műveleteket!

○ ○ ○ ○
5*7-16:4+26=

○ ○ ○ ○
5*(7-16:4)+26=

○ ○ ○ ○
5*7-(16:4+26)=

4. Becsülj! Számolj! A kivonást és az osztást ellenőrizd!

B: …… B: …… B: ……

4256 + 1749

7534 - 2817

1256*3

Ell.:

Ell:

B:……

3324: 6=

Ell:

5. Egy szendvics elkészítéséhez szükséges anyagok árlistája:

Zsemle 25 Ft. Szalámi 38 Ft. Vaj és zöldség 11 Ft.

Számítsd ki, hogy mennyibe kerül 35 db szendvics

Adatok:

Terv:

Becslés:

Számolás:

Ellenőrzés:

Szöveges válasz:

6. Attilának 385 Ft-ja van, 130 Ft-tal kevesebb, mint Bélának.

a) Hány Ft-ja van Bélának?
b) Hány Ft-ja van a két fiúnak együtt?

a) Adat:

Terv:

Becslés:

Számolás:

Ellenőrzés:

Szöveges válasz:

b) Adat:

Terv:

Becslés:

Számolás:

Ellenőrzés:

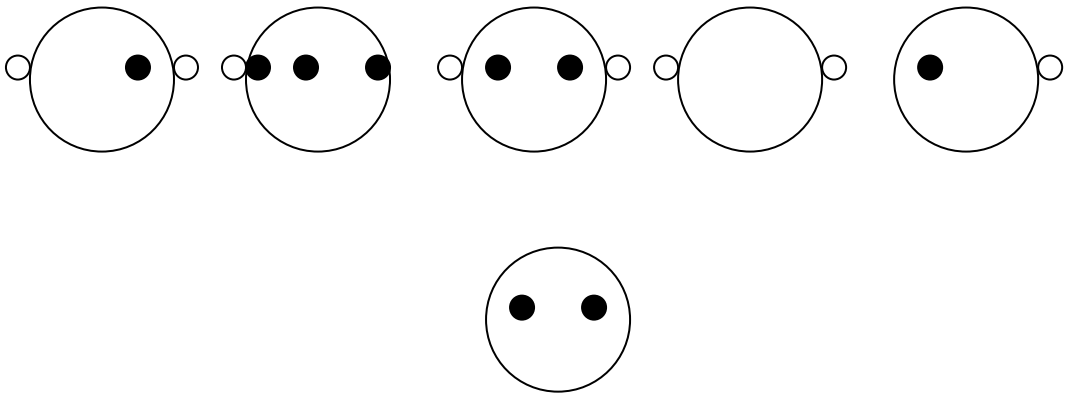
Szöveges válasz:

7. Végezd el az alábbi mértékegységváltást!

5kg 20 dag (dkg)= ……..dag
5300 mm= …….dm= ……..m……cm
2hl 7l= ……l= ……dl
2 és fél óra = …….perc

<u>Szorgalmi:</u>

A Marsról különös élőlények érkeztek. Volt 0, 1 és 2 fülű, valamint 0, 1 és 3 szemű az alábbi szerint. A következő állítások közül melyik igaz melyik nem.

a) Minden marslakónak több szeme van, mint füle. ….
b) Minden marslakónak, amelyiknek páros számú szeme van, annak füleinek száma is páros ….
c) Van olyan egyszemű marslakó, amelyiknek két füle van ….
d) Minden marslakó esetében a szemek és a fülek számának összege páros …..
e) Minden marslakónak van legalább egy szeme ….

Pontozási útmutató 4. osztály matematika

1. feladat

a) Bontásonként 1 pont. összesen: 5 pont

b) Helyes számpáronként 1 pont. összesen: 4 pont

c) Minden helyes alak 1 pont. összesen: 4 pont

2. feladat

Az első 4 feladat megoldásonként 1 pontot ér.
összesen: 4 pont

A műveleti sorrend jelölése 1 pont, helyes számolás 1 pont.
összesen: 6 pont

3. feladat

Becslés 1 pont, számolás 2 pont, ellenőrzés 1 pont.
összesen: 14 pont

4. feladat

Részenként 1 pont: adat, terv, számolás, ellenőrzés, válasz.
összesen: 6 pont

5. feladat

Részenként 1 pont: adat, terv, számolás, ellenőrzés, válasz.
összesen: 6 pont

6. feladat

Minden helyes átváltás 1 pont. összesen: 6 pont

Összesen: 55 pont

A teljesítmény jeggyel való értékeléséhez a következő százalékos határokat javasoljuk:
0 – 30% - 1
31 – 50% - 2
51 - 75% - 3
76 – 90% - 4
91 – 100%- 5
A szorgalmi feladatot időkitöltőnek szántuk!

5. Az alapozó – fejlesztő szakasz

Az alapozó szakasz 5., 6. évfolyam mérőanyaga

Az 5. osztály bemeneti és a 6. osztály kimeneti mérőanyagát a Sulinova adatbankjából vettük át, melyek megtalálhatók a www.sulinovaadatbank.hu weboldalán Deduktív és induktív gondolkodás A és B változat,

Olvasásképesség I. A és B változat címen.

A fejlesztő szakasz 7-8. évfolyam mérőanyaga

A fejlesztő szakasz 7-8. évfolyam mérőanyaga, amely használható a 9. évfolyam bemeneti méréseként magyar nyelv és irodalom és matematika tantárgyakból.

Matematika
9. évfolyam

1. **Végezd el a műveleteket!**

$\frac{5}{8}-\frac{1}{4}+\frac{1}{2}=$

$\frac{2}{3}\cdot\frac{9}{4}=$

$\frac{5}{7}\cdot 15=$

$\frac{9}{8}:(-2)=$

$\frac{3}{7}:\frac{5}{6}=$

$\left(\frac{2}{3}-\frac{1}{4}\right)\cdot 1\frac{2}{5}=$

$(+40)-(+20)=$

$70-(-52)=$

$(-1)-(+2)+(-3)+(+4)-(-5)=$

Melyik nagyobb és mennyivel?

$(-20):(+4)$ $(+4)\cdot(-20)$

2. Hány méter a 0,8 km

1 %-a?.....

25%-a?.....

150%-a?.....

3. Mértékegységek átváltása. Töltsd ki a táblázatot!

0,07 *km = ……m =……mm*

$\frac{1}{3}$ óra (h) =……perc (min) =……másodperc (s)
5,2 m^2 =…… cm^2
5,6 dm^3 =……l
780 kg = 78000……=……t
$\frac{3}{4}\pi$ = …… ^{o}

4. Oldd meg a következő egyenletet a racionális számok halmazán!

$$\frac{x}{5}+\frac{1}{4}=\frac{3}{2}+x$$

5. Oldd meg a következő egyenlőtlenséget a természetes számok halmazán!

$$2-(x+3)\geq 4\cdot(x-4)$$

6. Egy derékszögű háromszög átfogója *10 cm*, **egyik befogója** *6 cm*. **Mekkora a másik befogó?**

7. Igaz vagy hamis?

Minden rombusz trapéz.

…..

Van olyan paralelogramma, ami deltoid.

…..

Bármely körbe írható trapéz téglalap.

…..

Ha egy téglalapnak van szimmetria átlója, akkor az négyzet. …..

8. Egy háromszög belső szögeinek aránya *2:3:5* **. Mekkorák a háromszög szögei?**

9. Egy kiránduláson első nap megtettük az tervezett út $\frac{2}{5}$ **részét, második nap a maradék 40%-át hány km**

maradt hátra, ha összesen 300km hosszúra terveztük az utazást?

Felmérő 9. 2010
Megoldókulcs

*Dőlt:*minimum
Normál: követelmény
Félkövér:optimum

1. Végezd el a műveleteket!

$\frac{5}{8}-\frac{1}{4}+\frac{1}{2}=$ $\frac{5}{8}-\frac{2}{8}+\frac{4}{8}=\frac{7}{8}$ *Helyes végeredmény 1pont*

$\frac{2}{3}\cdot\frac{9}{4}=$ $\frac{18}{12}=\frac{3}{2}=1\frac{1}{2}=(1{,}5)$ Vagy $\frac{1}{1}\cdot\frac{3}{2}=\frac{3}{2}$ Helyes végeredmény 1pont

$\frac{5}{7}\cdot 15=$ $\frac{75}{7}=10\frac{5}{7}$ *Helyes végeredmény 1pont*

$\frac{9}{8}:(-2)=$ $\frac{9}{8}\cdot\left(-\frac{1}{2}\right)=-\frac{9}{16}$ Helyes végeredmény 1pont

$\frac{3}{7}:\frac{5}{6}=$ $\frac{3}{7}\cdot\frac{6}{5}=\frac{18}{35}$ Helyes végeredmény 1pont

$\left(\frac{2}{3}-\frac{1}{4}\right)\cdot 1\frac{2}{5}=$ $\left(\frac{8}{12}-\frac{3}{12}\right)\cdot 1\frac{2}{5}=\frac{5}{12}\cdot 1\frac{2}{5}=\frac{5}{12}\cdot\frac{7}{5}=\frac{35}{60}=\frac{7}{12}$ Vagy

$\left(\frac{8}{12}-\frac{3}{12}\right)\cdot 1\frac{2}{5}=\frac{5}{12}\cdot 1\frac{2}{5}=\frac{5}{12}\cdot\frac{7}{5}=\frac{7}{12}$ 3 pont:

Helyes műveleti sorrend 1 pont,
Vegyesszám átírása törtté 1pont,
Helyes végeredmény 1pont

$(+40)-(+20)=40-20=20$ *Helyes végeredmény 1pont*

$70-(-52)=70+52=122$ *Helyes végeredmény 1pont*

$(-1)-(+2)+(-3)+(+4)-(-5)=-1-2-3+4+5=3$ 2 pont:

Legalább két zárójel helyes felbontása 1pont.
Helyes végeredmény 1pont

Melyik nagyobb és mennyivel?

$(-20):(+4)$ 75> $(+4)\cdot(-20)$

-5 -80 4pont:

Helyes eredmények 1-1pont

Megfelelő relációjel és érték 1-1pont

16pont

2. Hány méter a 0,8 km

1 %-a? 0,8km=800m => 800:100=8m Helyes végeredmény 1pont

25%-a? 25·8m=200m Vagy 800m:4=200m Helyes végeredmény 1pont

150%-a? 150·8m=1200m Vagy 800m·1,5=1200m Vagy 800m+400m=1200m Helyes végeredmény 1pont

3pont

3. Mértékegységek átváltása. Töltsd ki a táblázatot!

0,07 *km* = ……*70*……*m* =……*70000*……*mm*
$\frac{1}{3}$ *óra (h)* =……*20*……*perc (min)* =……*1200*……*másodperc (s)*
5,2 m^2 =……*52000*…… cm^2
5,6 dm^3 =……*5,6*……*l*
780 kg = 78000…dkg…=……0,78……t
$\frac{3}{4}\pi$ = ……***135*****…**…. ^{o}

Helyes kiegészítésenként 1-1pont

9pont

4. Oldd meg a következő egyenletet a racionális számok halmazán!

$\frac{x}{5}+\frac{1}{4}=\frac{3}{2}+x$ Helyesen állapítja meg a közös nevezőt: 20.

1pont

$x \in Q$

$\frac{4x}{20}+\frac{5}{20}=\frac{30}{20}+\frac{20x}{20}$ Helyesen végzi el a törtek bővítését.
1pont

$4x+5=30+20x$ Az egyenlet mindkét oldalát szorozza a közös nevezővel.
1pont

$4x-25=20x$

$-25=16x$ Helyesen alkalmazza az ekvivalens átalakításokat.
1pont

$-\frac{25}{16}=x$ **Jó a megoldás.**
1pont

5pont

5. Oldd meg a következő egyenlőtlenséget a természetes számok halmazán!

$2-(x+3)\geq 4\cdot(x-4)$ *Jó a zárójelfelbontás a jobb oldalon.*
1pont

$x\in N$

$2-x-3\geq 4x-16$ **Jó a zárójelfelbontás a bal oldalon.**
1pont

$-1-x\geq 4x-16$

$15-x\geq 4x$

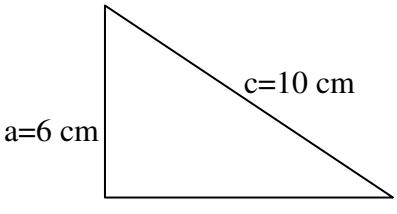
$15\geq 5x$ Jól végzi el az azonos átalakításokat.
2pont

$3\geq x$ Jó az egyenlőtlenség megoldása.
1pont

$x=\{3;2;1;0\}$ **Megállapítja, hogy a 3-nál nem nagyobb természetes számok jelentik a megoldást.**
1pont

6pont

6. Egy derékszögű háromszög átfogója *10 cm*, **egyik befogója** *6 cm*. **Mekkora a másik befogó?**

Lejegyzi az adatokat, vázlatot készít. 1pont

Felismeri, hogy Pitagorasz tételét alkalmazhatja.
1pont

$a^2+b^2=c^2$ Helyesen írja fel az összefüggést.
1pont
$c^2-a^2=b^2$ Helyesen rendezi az összefüggést.
1pont
$10^2-6^2=b^2$
$100-36=b^2$
$64=b^2$ Helyesen végzi el a műveleteket.
1pont
$8=b \Rightarrow b=8cm$ **Helyesen határozza meg a hiányzó befogót.**
1pont
$(-8=b)$

6pont

7. Igaz vagy hamis?

Minden rombusz trapéz.	Igaz
Van olyan paralelogramma, ami deltoid.	Igaz
Bármely körbe írható trapéz téglalap.	Hamis
Ha egy téglalapnak van szimmetria átlója, akkor az négyzet.	Igaz

Helyesen állapítja meg a kijelentések logikai értékét 1-1pont

4pont

8. Egy háromszög belső szögeinek aránya *2:3:5* **. Mekkorák a háromszög szögei?**

$\alpha=2x$
$\beta=3x$ Helyesen írja fel a szögek meghatározását a megadott arányok alapján
1pont
$\gamma=5x$
$\alpha+\beta+\gamma=180°$ Felismeri,hogy a háromszög belső szögeinek összegére vonatkozó összefüggést alkalmazhatja
1pont
$2x+3x+5x=180°$ Helyesen írja föl az egyenletet.
1pont
$10x=180°$ Jól végzi el az összevonást
1pont
$x=18°$ **Helyes a végeredmény**
1pont

$\alpha=2x \Rightarrow 2\cdot 18°=36°$
$\beta=3x \Rightarrow 3\cdot 18°=54°$ **Jól határozza meg a szögeket**
1pont
$\gamma=5x \Rightarrow 5\cdot 18°=90°$

6pont

9. Egy kiránduláson első nap megtettük az tervezett út $\frac{2}{5}$ részét, második nap a maradék 40%-át hány km maradt hátra, ha összesen 300km hosszúra terveztük az utazást?

$300km\cdot\frac{2}{5}=120km$ Vagy $300:5\cdot 2=120km$ *Meghatározza a 300km $\frac{2}{5}$ részét*
1pont
$300km-120km=180km$ Meghatározza a maradékot
1pont
$180km\cdot 0{,}4=72km$ Tudja a százalékérték kiszámítási módját
1pont
Kiszámítja a második napon megtett utat
1pont
$180km-72km=108km$ Jól határozza meg, hogy hány km maradt még hátra
1pont

5pont

Maximálisan szerezhető pontszám:
60pont

Magyar nyelv és irodalom
9. évfolyam

1. **Olvasd el figyelmesen a szöveget, és javítsd ki a helyesírási, nyelvhelyességi hibákat! /6 p./**

   Fantasztikus könyvek, filmek egyik gyakorta felmerülő témája az a lehetőség, hogy földünk egy olyan hatalmas aszteroidával ütközik, hogy az ütközés eredményeképen a földi élet megsemisül, azaz bekövetkezik a világvége. Ez a lehetőség, bár parányi a valószinüsége, nem teljesen kizárt. Világszerte foglalkoztatja a tudosokat, hogy miként lehetne egy ilyen csapást kivédeni.

2. **Milyen szerkezetűek az alábbi mondatok? /6 p./**

   - „Csillagokat rúgott szilaj paripája, mikor Jancsi magát fölvetette rája." (Petőfi)

   - „Éj van-e, vagy szemem világa veszett ki?" (Petőfi)

- „Szaladjon valaki, s a szakácsot híja!" (Petőfi)

3. **Elemezd a mondatot mondatrészek szerint, készíts hozzá ágrajzot! /10 p./**

   Bem állást foglalt Fejéregyháza romjai körül a dombokon.

4. **Milyen szófajúak ezek a szavak? /6 p./**

   - magam
   - arany
   - járni
   - kevés
   - Magyar Hírlap
   - villan

5. **Milyen szóelemek találhatók az alábbi szavakban? /6 p./**

   - tudósoknak ……
   - érdemtelenül ……

6. **Írj egy kitalált, hagyományos típusú önéletrajzot, melyben bemutatod, hogy miként képzeled el az életedet 35 évesen!** (Figyelj az önéletrajz tartalmi és formai követelményeire!) **/10 p./**
7. **Kik írták az idézeteket? Mi a címük a műveknek? /12 p./**

   - „Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj,
     s nem tudja, hol lakott itt Vörösmarty Mihály,
     annak mit rejt e térkép? gyárat s vad laktanyát,
     de nékem szöcskét, ökröt, tornyot, szelíd tanyát, …"

     ……..

   - „Szánd meg, isten, a magyart
     Kit vészek hányának,
     Nyújts feléje védő kart
     Tengerén kínjának."

     ……..

   - „Ez gazdag fiók - vót. Ennek sose vót semmije. E meg mindig hitelbül élt. No te rossz, nyavalyás kódus, hát neked sincs egy krajcárod. Ó ennek nem is lesz, mert ez a mi szegénységünket őrzi. No neked ne is legyen, ha most az egyszer kérek tőled, most se adsz. Ennek van a legtöbb, ni! - kiáltotta kacagva,

mikor kirántotta a legalsó fiókot, amelynek egy csepp feneke se volt.”

……..

- „Ezeket mondotta szőke szép lluska,
  S a ruhákat egyre nagy serényen mosta.
  De a juhászbojtár fölkel subájáról,
  Közelebb megy hozzá, s csalogatva így szól:…”

……..

- „Edward király, angol király
  Léptet fakó lován:
  Körötte csend amerre ment,
  És néma tartomány.”

……..

- „Egy, csak egy legény van talpon a vidéken,
  Meddig a szem ellát puszta földön, égen;
  Szörnyü vendégoldal reng araszos vállán,
  Pedig még legénytoll sem pehelyzik állán.”

……..

8. Töltsd ki az alábbi csekket! Küldj el 25662 forintot az alábbi címre: Lila Virág, 3422 Mezőszél, Árok u. 12.) **/4 p./**

Megoldások
9. évfolyam

1. Olvasd el figyelmesen a szöveget, és javítsd ki a helyesírási, nyelvhelyességi hibákat! /6 p./

Fantasztikus könyvek, filmek egyik gyakorta felmerülő témája az a lehetőség, hogy **F**öldünk egy olyan hatalmas aszteroidával ütközik, hogy az ütközés eredményeké**pp**en a földi élet megse**mm**isül, azaz bekövetkezik a világvége. Ez a lehetőség, bár parányi a valósz**í**n**ű**sége, nem teljesen kizárt. Világszerte foglalkoztatja a tud**ó**sokat, hogy miként lehetne egy ilyen csapást kivédeni.

2.Milyen szerkezetűek az alábbi mondatok? /6 p./

- „Csillagokat rúgott szilaj paripája, mikor Jancsi magát fölvetette rája." (Petőfi)
  (időhatározói alárendelés)
- „Éj van-e, vagy szemem világa veszett ki?" (Petőfi)
  (választó mellérendelés)
- „Szaladjon valaki, s a szakácsot híja!" (Petőfi)
  (kapcsolatos mellérendelés)

3.Elemezd a mondatot mondatrészek szerint, készíts hozzá ágrajzot! /6 p./

Bem (alany) állást (tárgy) foglalt (állítmány) Fejéregyháza (birtokos jelző) romjai körül (helyhatározó) a dombokon (helyhatározó).

4.Milyen szófajúak ezek a szavak? /6 p./

- magam (visszaható névmás)
- arany (köznév, anyagnév)
- járni (főnévi igenév)
- kevés (határozatlan számnév)
- Magyar Hírlap (tulajdonnév, cím)
- villan (ige)

5.Milyen szóelemek találhatók az alábbi szavakban? /6 p./

- Szótő + többes szám jele + határozórag
- Szótő + fosztóképző + határozórag

6.Írj egy kitalált, hagyományos típusú önéletrajzot, melyben bemutatod, hogy miként képzeled el az életedet 35 évesen! (Figyelj az önéletrajz tartalmi és formai követelményeire!) **/10 p./**

7.Kik írták az idézeteket? Mi a címük a műveknek? /12 p./

- Radnóti Miklós: Nem tudhatom
- Kölcsey Ferenc: Himnusz
- Móricz Zsigmond: Hét krajcár
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Arany János: A walesi bárdok
- Arany János: Toldi

8. Töltsd ki az alábbi csekket! Küldj el 25662 forintot az alábbi címre: /4 p./

huszonötezer-hatszázhatvankettő /2 p./ ; tulajdonnév, cím írása megfelelő legyen (feladó, címzett) /1-1 p./

6. A sajátos nevelési igényű tanulók mérőlapjai

Az együttnevelkedés, befogadás, az inkluzivitás elve magába foglalja a bármiféle hátránnyal, testi vagy lelki sérüléssel élő gyerekek közösségben nevelését, oktatását. Többféle sajátos nevelési igényű tanuló tanul intézményünkben (látás, mozgássérült, enyhe értelmi fogyatékos stb.). Befogadják, elfogadják őket társaik. A differenciált tanulásszervezésben tevékenykedő tanulók megszokták, hogy mindenkinek más-más a feladata, és képességeiknek megfelelő fejlesztési feladatlapot kapnak, így a kirekesztés számunkra ismeretlen.

6. A sajátos nevelési igényű tanulók mérőlapjai

4. évfolyam	**Tanév végi ismétlés VI. Diagnosztizáló felmérés**	**M**	**K**

1. Kösd a szavakat a megfelelő csoporthoz! — M: 6 — K: 8

madár	FŐNÉV	legszebb
ötmillió	MELLÉKNÉV	erdő
nehéz	IGE	rengeteg
_____	SZÁMNÉV	_____

2. Írd a tulajdonneveket a megfelelő csoportba! — M: 8 — K: 14

Benedek Elek, Bodri, játszótér, Dalma, Milka, Rex, Micimackó kuckója, Adidas, gólya, Duna, Petőfi Általános Iskola, Kincskereső kisködmön, Nemzeti Színház, Szigetvár

Köznév:_____

Tulajdonnév: Személynév:_____

Állatnév:_____

Cím:_____

Márkanév:_____

Intézménynév:_____

Földrajzi név:_____

3. Kösd a számneveket a megfelelő csoporthoz!

tizenöt		legkevesebb
számtalan	HATÁROZOTT	háromezer-tíz
húz		ötszázharminc
rengeteg		hát
négymillió	HATÁROZATLAN	számtalan

8	10

4. Egészítsd ki a mondatokat melléknevekkel! (milyen?)

váza

A boszorkány _____ volt. pöttyös

Kata_____ labdát kapott. tarka

_____idő volt tegnap. csúnya

A virágra _____ lepke szállt. hó

szép

4	8

5. Kösd a megfelelő módhoz az igéket!

olvasok	KIJELENTŐ MÓD	siess
segítenél		utaznátok
járj	FELTÉTELES MÓD	kirándul
felemelném		köszönj
vásárolj	FELSZÓLÍTÓ MÓD	nézz

5	10

6. Írd le szótagolva a szavakat!

huppan, vessző, toccsan, süpped, hattyú, szakállas, frissen, hosszú, lobban, reccsen

_____

_____

5	10

Összes pontszám:	M: 36	K: 60
Elért pontszám:		
Százalék:		
Értékelés:		
Típushibák, hiányosságok:		
Fejlesztési javaslat:		

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ
4. évfolyam- év végi diagnosztizáló

Feladat	Pontszám
1. feladat **M**: A meglévő szavakat a megfelelő szófajhoz kell kötni. **K**: Két igét kell írni önállóan és a megfelelő szófajhoz kötni.	 **6** **8**
2. feladat **M**: A személynevek, állatnevek, címek, márka nevek helyes besorolása. **K**: A földrajzi neveket és intézmény neveket is helyesen besorolja.	 **8** **14**
3. feladat **M**: A számnevek megfelelő csoporthoz kötése. **K**: A két kakukktojást (húz, hát) nem köti egyik csoporthoz sem.	 **8** **10**
4. feladat **M**: A szóhalmazból a megfelelő melléknév kiválasztása. **K**: A négy melléknév értelem szerinti beillesztése a mondatba.	 **4** **8**

5. feladat **M:** A kijelentő és feltételes módú igék**.** **K:** A felszólító módú igék is.	**5** **10**
6. feladat **M: A** huppan, süpped, szakállas, frissen, lobban szavak szótagolása. **K:** A vessző, toccsan hattyú hosszú, reccsen szavak szótagolása is.	**5** **10**
Összesen: **M: 36 pont** **K: 60 pont**	

8. évfolyam	Magyar nyelv: Tanév végi diagnosztizáló mérés SNI	M	K
		5	11

1. Alkoss összetett mondatokat!

Süt a nap, **vagy maradsz!**

Vagy jössz, **mégis esik az eső.**

Hull a hó, **hiszen hull a hó.**

Nyílnak a virágok, **tehát tél van.**

Tél van, **és énekelnek a madarak.**

Azok ballagnak az idén,

_____

Azt vettem észre,

_____

Oda utaztak a barátaikkal,

_____

Azzal tenne jót,

_____

Annyi sikered lesz,

_____

Olyan barátaid lesznek,

_____

2. Nevezd meg rákérdezés után a kiemelt mondatrész fajtáját!	5	10

Addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér!

kérdés: _____ mellékmondat:

_____

Annyi gyümölcsöt ettem, amennyi csak belém fért.

kérdés: _____ mellékmondat:

_____

Azt mondtam, hogy gyere ide.

kérdés: _____ mellékmondat:

_____

Oda sétálunk, ahol a várromot láttuk.

kérdés: _____ mellékmondat:

_____

Azok játszhatnak az udvaron, akik jó munkát végeztek.

kérdés: _____ mellékmondat:

_____

3. Nevezd meg a mondatfajtákat a beszélő szándéka szerint a mondatközi és mondatvégi írásjelek pótlása után!	8	16
Azt szeretném tudni hogy mire vagy kíváncsi ___ _____ **Onnan jött ahonnan várták ___** _____ **Oda menj ahová küldtek ___** _____ **Tudod-e hogy mit szeretnél ___** _____ **Szép időnk van ezért menjünk kirándulni ___** _____ **Vagy jössz vagy maradsz ___** _____ **Világít a hold és a csillagok is ragyognak ___** _____ **Mást hívjunk meg vagy eljönnél te is ___** _____		

Összes pontszám:	M: 18	K: 37
Elért pontszám:		
Százalék:		
Értékelés:		
Típushibák, hiányosságok:		
Fejlesztési javaslat:		

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ –ÉV VÉGI

Diagnosztizáló felmérés – SNI 8. o.

Magyar nyelv

A minimum szintű megoldások pontszámait a javítási útmutatóban vastagon, félkövér betűkkel szedtük.
A követelményszintű feladatok és pontszámaik nincsenek megvastagítva.
A feladatok minden helyesen megoldott részeredményére pontot adunk.

Feladat	Minimum	Követel-mény
1. feladat		
Tagmondatok összekötése	**5 pont**	
Mondatok befejezése		11 pont
2. feladat		
Rákérdezés	**5 pont**	
Mellékmondatok megnevezése		10 pont
3. feladat		
Mondatközi- és mondatvégi írásjelek pótlása	**8 pont**	
Mondatfajták megnevezése		16 pont
Összesen:	**18pont**	37 pont

8 . évfolyam	Diagnosztizáló mérés Magyar irodalom év végi	M	K
		5	11

1. Rendezd összekötéssel az állításokat!

rövid terjedelmű prózai formájú	regény	a főhős életének rövid szakaszát ismerjük meg
cselekménye egy szálon fut	elbeszélés	szenvedélyes, csapongó,
közlő	rapszódia	nagy ellentéteket
rövid terjedelmű hosszabb verses formájú	dal	a főhős életének szakaszát ismerjük meg
érzelmeket közlő elbeszélés,	óda	verses
terjedelmű	himnusz	hosszabb
Istenhez fohászkodó eszmét, ünnepélyes hálaének	epigramma	magasztos nyelven énekel meg
cselekménye fő és terjedelmű mellék szálakon fut	elbeszélő költemény	hosszú prózai formájú

2. Kösd a művek címét a szerzőjükhöz!	4	9
1. *Toldi* Arany János 2. *Egy gondolat bánt engemet* Mikszáth Kálmán 3. *Csatában* 4. *A néhai bárány* Petőfi Sándor 5. *Himnusz* Vörösmarty Mihály		
6. *A kőszívű ember fiai* 7. *Husz* Jókai Mór 8. *Nemzeti dal* Kölcsey Ferenc 9. *Szózat*		
3. Válassz az emeletes kifejezések közül aláhúzással!	4	7
a nép tó könyörög beletörődik Kölcsey kér jobb sorsot, mert nem nyugszik a bűnhődésbe. Istentől akar bele a magyarsághoz parancsoló beletörődik Vörösmarty szól könyörgő hangon és buzdít. a világ népeihez határozott tettekre		

4. Nevezd meg az alábbi művek címét és szerzőjét! - fürge állatkák Cím:_____ Szerző:___ _____ - koldus, jámbor arcú öregember	4	6
- a mosáshoz legkevesebb 7 krajcár kell 5. Nevezd meg az alábbi költői képeket összekötéssel! „ Vak volt a hajnal, szennyes, szürke. szinesztézia Üveges szemmel álmodtak a boltok.” Cím: _____ Szerző:___ _____ „ Egy kirakatban lila dalra kelt hasonlat Egy nyakkendő, „ „ Lomhán sopornak a vad kővidék Felvert porában az álmos vicék, Mint lapos düsmez, rossz kedvű koboldok” Cím:_____ Szerző:___ _____ - szemétkiállítás - Kökörcsin tanár úr - szépiarajz - humor, nevetés	2	3

Összes pontszám:	M: 19	K: 36
Elért pontszám:		
Százalék:		
Értékelés:		
Típushibák, hiányosságok:		
Fejlesztési javaslat:		

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ –ÉV VÉGI

Diagnosztizáló felmérés – SNI 8. o.

Magyar irodalom

A minimum szintű megoldások pontszámait a javítási útmutatóban vastagon, félkövér betűkkel szedtük.
A követelményszintű feladatok és pontszámaik nincsenek megvastagítva.
A feladatok minden helyesen megoldott részeredményére pontot adunk.

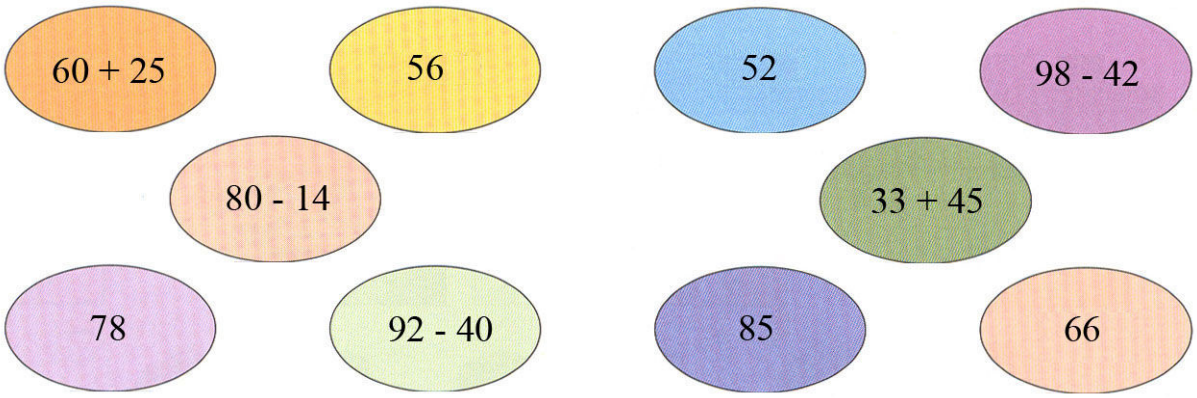
Feladat	Minimum	Követel-mény
1. feladat		
Regény, elbeszélő költemény és himnusz jellemzői	**5 pont**	
A többi műfaj jellemzői		11 pont
2. feladat		
Himnusz, Szózat, Nemzeti dal, Toldi	**4 pont**	
A többi mű és szerző		9 pont
3. feladat		
Himnusz jellemzői	**4 pont**	
Szózat jellemzői		7 pont

4. feladat		
Móricz két műve	**4 pont**	
Karinthy: Röhög az egész osztály		6 pont
5. feladat		
Hasonlat, megszemélyesítés felismerése	**2 pont**	
Szinesztézia felismerése		3 pont
Összesen:	**19pont**	36 pont

4. évfolyam	MATEMATIKA Év végi felmérés	M	K

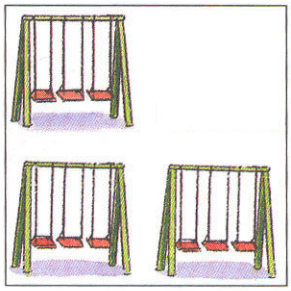
1. Kösd össze az ugyanannyit!

M	K
3	5

2. Írd a képekhez tartozó szorzást, bennfoglalást!

M	K
4	6

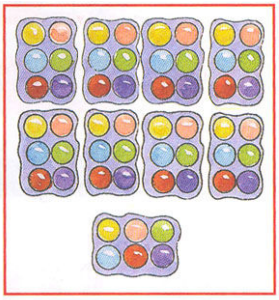

□ · □ = □□

□□ : □ = □

9 · 6

9 : 3

□ · □ = □□

□□ : □ = □

3 · 3

54 : 9

□□□□□□

□□□□□□

3. Számolj írásbeli műveletekkel!

3 8 + 2 7	5 6 + 1 9	9 3 - 4 5	8 1 - 3 6

7 3 + 1 9 = ☐☐

8 2 - 8 = ☐☐

4	8

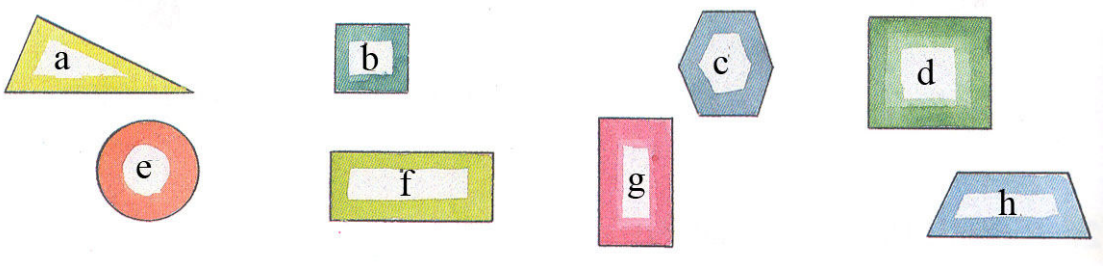
4. Töltsd ki a táblázatot a megadott szabály alapján!

☐ = ○ · 2

○	8	10	6	9	4		
☐	16	20				10	14

3	5

5. Írd a síkidomok betűjelét a megfelelő helyre!

négyszögek

négyzetek

5	8

6. Kösd össze és pótold! 	10	14
7. Marci testvérének vett egy 68 Ft-os ceruzát és egy 25 Ft-os matricát. Mennyit fizetett összesen? Adatok:_____ _____ Terv: Számítás: Válasz:_____	4	5

Összes pontszám:	M: 36	K: 57
Elért pontszám:		
Százalék:		
Értékelés:		
Típushibák, hiányosságok:		
Fejlesztési javaslat:		

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ – Év végi felmérés

Diagnosztizáló felmérés – SNI 4. o.

A minimum szintű megoldások pontszámait a javítási útmutatóban vastagon, félkövér betűkkel szedtük.
A követelményszintű feladatok és pontszámaik nincsenek megvastagítva.
A feladatok minden helyesen megoldott részeredményére pontot adunk.

Feladat	Pontok **M**	Pontok K
1. feladat		
Helyesen végzi el azokat a műveleteket, ahol kerek tízes is van benne és megtalálja a párokat. 1-1 pont.	**3 pont**	
Helyesen végzi el a teljes kétjegyűekkel való számolást, megtalálja a párokat. 1-1 pont.		5 pont
2. feladat		
Helyesen kiválasztja és a képek alá írja a megfelelő szorzást és bennfoglalást. Műveletenként 1-1 pont.	**4 pont**	
A képnek megfelelő szorzást és bennfoglalást ír. Műveletenként 1-1 pont.		6 pont
3. feladat		
Helyesen írja le a növekvő sorozat elemeit 1-1 pont	**3 pont**	
Helyesen írja le a csökkenő sorozatot 1-1 pont		6 pont
4. feladat		
Helyesen végzi el az írásbeli összeadásokat, kivonásokat. Műveletenként 1-1 pont.	**4 pont**	
Helyi érték szerint helyesen írja le az összeadást és kivonást. 1-1 pont. Helyesen végzi el a műveleteket. 1-1 pont.		8 pont
5. feladat		
Helyesen írja be a táblázatba a szorzással kapott eredményeket. Elemenként 1-1 pont.	**3 pont**	
Helyesen írja be a táblázatba az osztással kapott eredményeket. Elemenként 1-1 pont.		5 pont

6. feladat

Helyesen beírja a megfelelő halmazba a négyszögek betűjelét. Elemenként 1-1 pont.	**5 pont**	
A kör, a háromszög és a hatszög betűjelét kívülre írja vagy nem írja le. Elemenként 1-1 pont.		8 pont

7. feladat

Minden helyes összekötésért 1-1 pont.	**10 pont**	
Helyesen kiegészíti 1-1 megfelelő mértékegységgel és összeköti. Elemenként 1-1 pont.		14 pont

8. feladat

Jól gyűjti ki az adatot 1 pont, jó tervet ír 1 pont, jó a nyitott mondat 1 pont, helyes az eredmény 1 pont	**4 pont**	
Tud helyes szöveges választ adni		5 pont
Összesen:	**36 pont**	57 pont

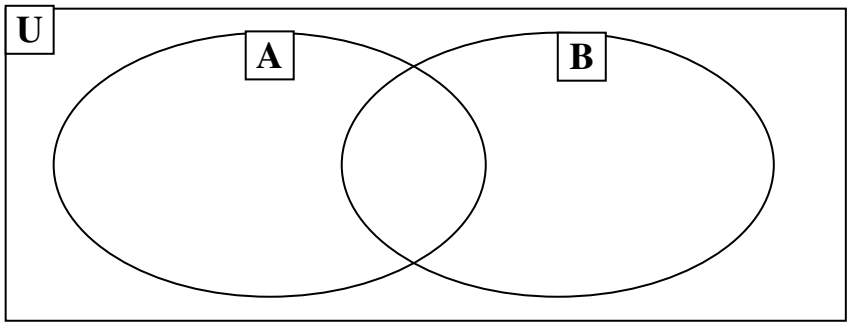
8. évfolyam	MATEMATIKA Tanév végi felmérés	M	K

1. Töltsd ki a halmazábrát és válaszolj a kérdésekre! 7 13

U:= {20-nál nem nagyobb természetes számok}={……..}

A:={ 4-gyel osztható számok}={……}

B:={5 többszörösei}={……}

A ∩B ={……}

A ∪B = {……}

2. Egy dobozban 25 bonbon volt. Béla megette a bonbonok $\frac{2}{5}$ - öd részét, Vivien pedig a <u>maradék</u> bonbonok $\frac{1}{3}$ -ad részét. Hány bonbont evett meg összesen Béla és Vivien?

Adatok:_____

_____

Terv:

Számítás:

4 8

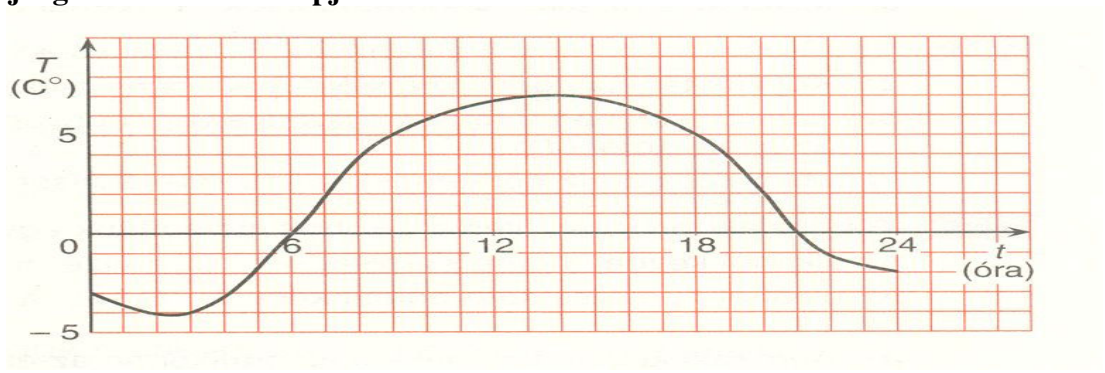
Válasz: _____

_____

3. Végezd el a műveleteket! 153, 48+ 27, 526= 653, 53 – 575, 35 = **3 2 4 . 6 1 1 3 2 . 2 4 5** **5 8, 7 . 3, 4 3 5 7 8 : 6 =** **6 7 2 8 : 1 2 =**	10	20
4. Töltsd ki a táblázatot a megadott szabály szerint! **y = 3x**	5	9

x	**1**	**2**	**4**	**0**	**-5**	**2, 4**	**3, 16**	$\frac{1}{4}$	
y									**8, 13**

5. Számítsd ki a megszerkesztett egyenlőszárú (szimmetrikus) háromszög kerületét és területét, ha a = 6 cm és m_a = 3 cm! **Vázlat:** **Adatok:**_____ _____ **Terv:** **Számítás:**	9	12
6. Petra szobájában áll egy könyves szekrény. 3 polcán állnak a könyvek. A másodikon kétszer annyi könyv van, mint az elsőn, a harmadikon pontosan 43 könyv található. Összesen 123 db könyvet helyeztek el Petra szobájában. Hány könyv van az egyes polcokon? **Adatok**: I. polc:_____ II. polc:_____ _____III. polc:_____ **Terv:** **Számítás:** **Válasz:**_____	5	9

7. Folytasd a sorozatokat! _____ _____ **7, 5 dl** **8, 1 dl** **8, 7 dl** _____ _____ _____ _____ **3,2 m** **6,2 m** **12, 4 m** _____ _____	4	8
8. Egy szerkezet folyamatosan mérte és lerajzolta egy napon a hőmérséklet változását. Válaszolj a grafikon adatai alapján a kérdésekre!   **Melyik órában volt a leghidegebb?.....** **Mikor volt a legmelegebb?.....** **Hány fok volt a hőmérséklet 18 órakor?,,,

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ – TANÉV VÉGI FELMÉRÉS

Diagnosztizáló felmérés – SNI 8. o.

A minimum szintű megoldások pontszámait a javítási útmutatóban vastagon, félkövér betűkkel szedtük.
A követelményszintű feladatok és pontszámaik nincsenek megvastagítva.
A feladatok minden helyesen megoldott részeredményére pontot adunk.

Feladat	M	K
1. feladat		
Ismeri a természetes szám fogalmát 1 pont **Nem ír be 20-nál nagyobb számokat. 1 pont** **Tudja, hogy melyek a néggyel osztható számok. 1 pont** **Tudja, hogy melyek az öttel osztható számok. 1 pont** **Tudja, hogy mely számok nem oszthatók sem néggyel, sem öttel. 1 pont** **A 0 kivételével, helyesen írja be a számokat. 1 pont.** **Helyesen határozza meg a két halmaz közös elemeit, a 0 kivételével. Elemenként 1-1 pont**	**7 pont**	
Tudja, hogy a 0 természetes szám. 1 pont Tudja, hogy a 0 néggyel osztható szám. 1 pont Tudja, hogy a 0 öttel osztható szám. 1 pont Hibátlanul tölti ki a halmazábrát. 1 pont Jól határozza meg a metszet elemeit. 1 pont Jól határozza meg az unió elemeit. 1 pont		13 pont
2. feladat		
Jól írja ki az adatokat. 1 pont. **Helyes részterv alapján számol. 1 pont** **Helyesen határozza meg a bonbonok $\frac{2}{5}$-öd részét. 1 pont** **Szöveges választ ad. 1 pont**	**4pont**	
Jól határozza meg a maradék bonbonok számát. 1 pont Jól határozza meg a maradék bonbonok $\frac{1}{3}$-ad részét. 1 pont Helyes az összeadás eredménye 1 pont Saját munkáját helyesen ellenőrzi. 1 pont		8 pont

3. feladat

Helyesen írja egymás alá a tizedes törteket az összeadás esetén. 1 pont **Helyes az összeadás eredménye. 1 pont** **Helyesen írja egymás alá a tizedes törteket a kivonás esetén. 1 pont** **Helyes a kivonás eredménye. 1 pont** **Helyes a kétjegyű szám szorzása esetén az első rész szorzat. 1 pont** **Jó a második rész szorzat is. 1 pont** **Helyesen adja össze a rész szorzatokat. 1 pont** **Helyes az egyjegyű osztóval történő osztás esetén a hányados. 1 pont** **Helyes az egyjegyű osztóval történő osztás esetén a maradék. 1 pont** **Ellenőrzi az osztást. 1 pont**	**10 pont**
Helyes a háromjegyű számmal történő szorzás esetén az első rész szorzat. 1 pont Jó a második rész szorzat is. 1 pont Hibátlan a harmadik rész szorzat is. 1 pont Helyesen adja össze a rész szorzatokat. 1 pont Helyes a tizedes tört szorzása tizedes törttel esetén az első rész szorzat. 1 pont Jó a második rész szorzat is. 1 pont Helyes végeredményt kap a szorzás végén. 1 pont (Jól veszi figyelembe a tizedesvessző helyét) Helyes a kétjegyű osztóval történő osztás esetén a hányados. 1 pont Helyes a kétjegyű osztóval történő osztás esetén a maradék. 1 pont Ellenőrzi az osztást. 1 pont	20 pont

4. feladat

A nem negatív számok esetén jól tölti ki a táblázatot. Elemenként 1-1pont (4 pont) **A negatív szám esetén helyesen veszi figyelembe a szorzat előjelét. 1 pont**	**5 pont**
Helyesen határozza meg a közönséges tört és a tizedes törtek esetén is a hiányzó értékeket. Elemenként 1-1 pont (3 pont) Jól határozza meg (osztással) az utolsó hiányzó értéket is. 1 pont	9 pont

5. feladat

Vázlatot készít. 1 pont **Jól veszi fel az alapot. 1 pont** **Megszerkeszti a felező merőlegest. 1 pont.** **Jól méri fel a megadott magasságot. 1 pont**	**9 pont**

Megrajzolja a keresett háromszöget 1 pont **Leméri a szükséges oldalt. 1pont** **Ismeri a háromszög kerületének számítási módját. 1 pont** **Jól a kerület mérőszáma. 1 pont** **Helyes mértékegységet használ. 1 pont** Pontos, esztétikus munkát végez a szerkesztésnél, esetleg kiemeli a keresett háromszöget. 1 pont Ismeri a háromszög területének számítási módját. 1 pont Helyes a terület mérőszáma. 1 pont Helyes a terület mértékegysége. 1 pont		12 pont
6. feladat		
Leírja az adatokat. 1 pont **Helyes terv alapján számol. 1 pont** **Helyes eredményeket kap (Saját módszere szerint) 1-1 pont (2 pont)** **Szöveges választ ad a feltett kérdésre. 1 pont** Helyes egyenlet alapján számol: x + 2x + 43 = 103. 1 pont Jól von össze: 3x + 43 = 103. 1 pont Jól alakítja az egyenletet: 3x = 60. 1 pont Helyes az ismeretlen meghatározása: x = 20. 1 pont	**5 pont**	9 pont
7. feladat		
A különbségsorozatot mindkét irányba helyesen folytatja. Elemenként 1-1pont (4 pont) A hányados sorozatot helyesen folytatja mindkét irányba. Elemenként 1-1pont (4 pont) (A pontokat akkor is adjuk meg, ha más-amúgy helyes-szabályt talál, s annak megfelelően dolgozik.)	**4 pont**	8 pont
8. feladat		
Az első három kérdésre helyes választ ad. Válaszonként 1-1pont (3 pont) A negyedik kérdésre egy helyes választ ad. 1 pont Megtalálja a negyedik kérdésre a másik választ is. 1 pont Az ötödik és a hatodik kérdésre helyesen válaszol. 1-1 pont (2 pont)	**3 pont**	7 pont
Összesen:	**47 pont**	86 pont

7. Összegzés

A hatékony kimenet-szabályozásban jelentős szerepet kell kapniuk a diagnosztikus értékelési formáknak.

A diagnosztikus mérési rendszer elterjesztése segíti az egyéni fejlődést, valamint az adatok összegzésével különböző viszonyítási normák kialakítására van lehetőség.

A diagnosztikus értékelés közvetlenül a tanítványok kritériumorientált fejlesztését szolgálja.

A tanulói szintű visszajelzésnek három viszonyítási pontja lehet. Egyrészt az adatokat lehet viszonyítani a tanuló korábbi adataihoz (longitudinális, követéses viszonyítás). Ez a valódi fejlődés megállapítására szolgál.

Lehet viszonyítani a kitűzött célokhoz, az elérendő kritériumokhoz (kritériumorientált viszonyítás).

Végül lehet viszonyítani a populáció (vagy valamely részminta) átlagához, ez a normatív viszonyítás.

A pedagógusok igénylik és használják a munkájukat valójában segítő mérőeszközöket.

A mérőanyag rendszer fejlesztése, majd állandó frissítése, bővítése folyamatos fejlesztést igényel.

Az iskolai gyakorlatba beépülő mérőeszközök jelentősen elősegíthetik az értékelési kultúra fejlődését.

A pedagógiai tevékenységet finomító, csiszoló innovatív lépések jobbá, hatékonyabbá tehetik az iskolai munka egy-egy szegmentjét. Ha a kivitelezés hatékony, az eredmény megmutatkozhat az intézmény egészének munkájában és megítélésében is.